Załącznik do
Uchwały Nr XVII/122/2012
Rady Gminy Kodeń
z dnia 19 listopada 2012 roku

PROGRAM

USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Z TERENU GMINY KODEŃ

na lata 2012 - 2032

Gmina Kodeń
ul. 1 Maja 20
21 – 509 Kodeń

SPIS TREŚCI

1. Wstęp 3
1.1. Ogólna charakterystyka Gminy 4
1.2. Cel i zadania programu 5
2. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i ich wpływ na zdrowie człowieka .. 6
2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu 6
2.2. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka 7
2.3. Bezpieczne postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest 9
2.3.1. Użytkowanie wyrobów zawierających azbest 10
2.3.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest 10
2.3.3. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest 10
2.3.4. PROCEDURY dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest 11
2.3.5. Obowiązki właścicieli wyrobów i odpadów zawierających azbest, oraz firm demontażowych i transportowych 12
3. Akty prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest ... 24
3.1. Ustawy i rozporządzenia 24
3.2. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA) 27
3.3. Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania azbestu. 28
4. Aktualny stan gospodarowania wyrobami i odpadami zawierającymi azbest 28
4.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest 28
4.2. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest 30
4.3. Analiza aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest31
5. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest 33
5.1. Harmonogram realizacji planu 35
5.2. Aspekty finansowe i źródła finansowania 36
6. Organizacja usuwania wyrobów zawierających azbest 39
6.1. Wdrożenie planu 48
6.2 Sposób monitoringu i oceny wdrażania planu 49
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW 50
SPIS TABEL 51
SPIS RYCIN 51

1. Wstęp

Opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest stanowi jedno z zadań samorządu gminnego określonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu”(POKzA) przyjętym w drodze uchwały przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 r. Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi w ostatnich latach priorytet w walce z odpadami niebezpiecznymi ze względu na zagrożenie zdrowia ludzi i ochronę środowiska. Okres usunięcia wyrobów azbestowych na terytorium Polski określono do roku 2032.

Niniejszy „Program...” opracowano między innymi na podstawie "Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego". z uwzględnieniem wytycznych zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu”(POKzA)

Posiadanie przez gminę programu usuwania azbestu jest wypełnieniem jednego z podstawowych wymagań przy ubieganiu się o finansowe wsparcie wdrożenia projektów w zakresie unieszkodliwiania niebezpiecznych odpadów azbestowych na terenie gminy.

„Program usuwania azbestu...” utworzony jest z trzech etapów

- etap przygotowania	- tworzenie bazy danych, inwentaryzacja,	rozdziały 1-4,
- etap opracowania planu	- określenie celów i dróg realizacji	rozdział 5,
- etap wdrożenia planu	- odpowiedzialność osób i monitoring	rozdział 6,

W „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest ...” zawarto podstawowe informacje na temat azbestu, kierunkach zastosowania wyrobów azbestowych oraz jego wpływie na zdrowie człowieka. Przedstawiono szacunkowy koszt usunięcia tych wyrobów. „Program...” ma na celu również zapoznanie z przepisami prawnymi dotyczącymi postępowania przy użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz wynikającymi z nich procedurami aby uniknąć sytuacji np. niewłaściwego ich demontażu a tym samym zagrożenia zdrowia ludzkiego.

W „Programie...” wskazano także możliwości pozyskania środków na usuwanie wyrobów azbestowych. W opracowaniu zawarto również harmonogram najważniejszych zadań do realizacji w rozbiciu na poszczególne lata.

Po kilku latach obowiązywania „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kodeń” zostanie poddany aktualizacji: o obowiązujące przepisy, nowe dane do inwentaryzacji dotyczące ilości wyrobów azbestowych występujących na terenie gminy, możliwości pozyskania funduszy, o efekty wdrożenia programu krótkoterminowego, o realizację programu edukacji społeczeństwa i oceny wdrażania monitoringu.

Azbest zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz.U.08.25.150 – tekst jednolity.) jest substancją stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska (Art.160, ust 2). Dalej w Art. 161 ust. 1 oraz Art 162 w/w ustawy stanowi, że substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane, i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności. Wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji. Mając na względzie wielką ilość wyrobów azbestowych, problemy organizacyjne, brak miejsca na składowiskach i koszt ich utylizacji okres usunięcia wyrobów azbestowych na terytorium Polski określono do roku 2032. Wykorzystujący wyroby azbestowe ma obowiązek do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich

eliminowania. Na terenie gminy wyrobami zawierającymi azbest zwykle są wyroby azbestowo-cementowe do pokrycia dachów. Osoba fizyczna nie będąca przedsiębiorcą przedstawia wójtowi w formie uproszczonej informację o posiadanych wyrobach zawierających azbest. Gmina natomiast zbilansowane dane o azbeście okresowo przedkłada do Urzędu Marszałkowskiego do bazy danych.

Sposób postępowania z eliminowanymi wyrobami zawierającymi azbest określają przepisy ustawy o odpadach. (Dz.U.01.62.628– z późn. zm.). W artykułach 14 i 15 dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa, nakazano opracowanie planów gospodarki odpadami. Określono zawartość treści planu, jego zgodność z planem gospodarki odpadami wyższego szczebla (w tym odpadami niebezpiecznymi).

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku przyjęła "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski". Utracił on jednak moc prawną po uchwaleniu przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu"(POKzA) Program ten obejmuje okres do 2032 roku.

Realizacja zadań przewidzianych w tym "Programie .." wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym: (samorząd powiatowy i gminny).

Gminny program usuwania wyrobów zawierających azbest opracowano w zgodności z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego" z listopada 2008 roku.

1.1. Ogólna charakterystyka Gminy

Gmina Kodeń położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie bialskim. Położona jest na Równinie Kodeńskiej stanowiącej fragment Polesia Lubelskiego w malowniczej dolinie Bugu. Gmina leży w strefie nadgranicznej i sąsiaduje od wschodu z Białorusią , oraz gminami: Sławatycze od południa, Tuczna i Piszczac od zachodu, oraz z gminą Terespol od północy.

Ryc 1 Położenie gminy Kodeń w powiecie bialskim

Kodeń położony jest na terasie nadzalewowej kilka metrów nad doliną Bugu, niedaleko ujścia niewielkiej rzeczki o nazwie Kałamanka. Ta niezwykła rzeka, w wielu miejscach mająca jeszcze naturalny charakter, nadaje uroku tej okolicy.
Władze gminy doceniają zalety, jakie zapewnia im rzeka Bug i podejmują wszelkie kroki, by ich działalność była przyjazna środowisku. Kodeń jest nawet na trasie Nadbużańskiego Szlaku Przyjaźni.

Warunki przyrodnicze, urokliwe okolice nadbużańskie, czyste powietrze, nieskażona cywilizacją przyroda oraz liczne pamiątki przeszłości m.in. Sanktuarium Maryjne Matki Boskiej Kodeńskiej, pozostałości zamku Sapiehów z pocz. XVI wieku, Gotycka Cerkiew , Cerkiew Unicka w Kostomłotach, zabytkowy park z XVII wieku oraz wiele innych zabytków, są szansą rozwoju sektora turystycznego i rekreacyjnego. Gmina Kodeń znajduje się na styku kultur i religii, razem żyją tutaj katolicy, prawosławni oraz unici. Ich religie, kultury i tradycje przeplatają się w życiu codziennym. Wymienione powyżej atuty Gminy sprzyjają również rozwojowi agroturystyki, będącej dodatkowym źródłem dochodu dla gospodarstw rolnych.
Mieszkańcy dostrzegają wyjątkowość swojej Gminy, wynikającą z warunków przyrodniczych i historycznych, dbają o swoje dziedzictwo kulturowe i kultywują tradycje regionu, również tradycje kulinarne.

W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa bialskopodlaskiego, obecnie do województwa lubelskiego.

W skład gminy wchodzi 19 sołectw: Dobratycze, Dobromyśl, Elżbiecin, Kąty, Kodeń I, Kodeń II, Kodeń III, Kopytów, Kopytów Kolonia, Kostomłoty I, Kostomłoty II, Kożanówka, Okczyn, Olszanki, Szostaki, Zabłocie, Zabłocie Kolonia, Zagacie, Zalewsze.

Gmina Kodeń zajmuje powierzchnię 150,33 km^2
Kodeń jest gminą typowo rolniczą, ze słabymi glebami oraz rozdrobnionymi gospodarstwami rolnymi. Brak jest specjalizacji, dominują tradycyjne uprawy polowe. Użytki rolne stanowią 65% powierzchni gminy, a użytki leśne 27%. Dużą szansą jest nieskażone środowisko naturalne, tworzące warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego.
Gminę Kodeń zamieszkuje.3892 osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 27,3 osób/km^2. Jest to wartość mniejsza zarówno od średniej dla województwa jak też średniej dla terenów wiejskich województwa. Niskie zaludnienie skutkuje mniejszą ilością zabudowań, a zatem mniejszą niż w innych gminach ilością pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych.

1.2. Cel i zadania programu

Nadrzędnym długoterminowym celem " Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kodeń" jest: ochrona ludności i środowiska poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, a zatem:

Wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy oraz likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko.

Celem programu jest:
- spowodowanie oczyszczenia terenu gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców spowodowanych azbestem ,
- spowodowanie likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym czasie do spełnienia nakazów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych: ustaw i rozporządzeń oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest .

Zadaniem programu jest:
określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest.

W programie zawarte zostały:
- ilości wyrobów oraz ich rozmieszczenie na terenie gminy w poszczególnych miejscowościach,(inwentaryzacja)
- ocena stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania wyrobów z azbestem,
- opracowanie Planu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie celów o różnych terminach realizacji,
- opracowanie harmonogramu realizacji Planu
- koszty związane z utylizacją wyrobów azbestowych,
- sposób monitoringu i oceny wdrażania planu,

2. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i ich wpływ na zdrowie człowieka

W Polsce od wielu lat stosowano azbest w różnych dziedzinach gospodarki do wielu wyrobów, i do dziś te wyroby są użytkowane. Jednak w trakcie badań stwierdzono groźne dla zdrowia człowieka oddziaływanie azbestu. Pojawiły się choroby, szczególnie nowotwory płuc wywołane przez drobne pyłki azbestu. Umiejscowione w płucach człowieka drażnią ścianki powodując trwały stan zapalny prowadzący w końcu do stanu nowotworowego pęcherzyków płucnych. Problem z azbestem wywołał zakaz jego stosowania i potrzebę usunięcia już wyprodukowanych wyrobów zawierających azbest. Niniejszy „Program” organizuje bezpieczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych.

2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu

Wyroby zawierające azbest znalazły szerokie zastosowanie w budownictwie mieszkaniowym do pokrycia dachów, w przemyśle, do wykonywania rur wodociągowych, i w innych dziedzinach.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu.
Wzory chemiczne głównych rodzajów azbestu przedstawiają się następująco:
• chryzotyl $Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$

• krokidolit $Na_7\ Fe_3\ Fe_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
• amozyt $(Fe,Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
• antofyllit $(Mg, Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
• tremolit $Ca_2Mg_5[(OH)_2Si_4O_{11}]_2$
• aktynolit $Ca_2/Mg[(OH)Si_4O_{11}]_2$

Azbest to ogólna nazwa minerałów z grupy amfiboli i serpentynów. Jest minerałem posiadającym włóknistą strukturę. Cechą charakterystyczną włókien azbestowych jest możliwość rozszczepiania się włókien na coraz mniejsze, oraz to, że jest niepalny. Właściwości te wykorzystywano m. in. do wyrobu knotów świec, niepalnego papieru czy też wyrobów tekstylnych. Prawdziwy przełom w stosowaniu azbestu nastąpił w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. Wtedy to odkryto we Włoszech nowe złoża chryzotylu i tremolitu. Początkowo zastosowanie azbestu ograniczało się do wyrobów niepalnej papy, zwłaszcza, gdy plagą były pożary budynków. Prawdziwym przebojem azbest stał się za sprawą silników parowych. Zaczęto go stosować jako różnego rodzaju izolacje kotłów, jak również odprowadzających parę rur, tutaj spore znaczenie miał przemysł stoczniowy. Duże znaczenie miało również stosowanie go jako surowca do produkcji wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, oraz w motoryzacji w postaci klocków hamulcowych, tarcz sprzęgłowych itp. Szacuje się, że wyprodukowano w sumie około 5 tysięcy rodzajów produktów zawierających w swoim składzie azbest.

Występujący w gminie azbest zastosowany jest w budownictwie do pokryć dachowych na budynkach mieszkalnych i gospodarczych, znany pod nazwą- eternit.. Azbest użyty został powszechnie do produkcji płyt azbestowo cementowych.

Wyroby azbestowe twarde to:
- płyty azbestowo-cementowe faliste,
- płyty azbestowo-cementowe płaskie,
- rury azbestowo- cementowe do wody

2.2. Wpływ azbestu na zdrowie człowieka

W lata 80-tych XX-go wieku stwierdzono, że oprócz niezaprzeczalnych pozytywnych właściwości azbestu istnieją również jego negatywne strony. Wiąże się to przede wszystkim z włóknistą strukturą tego minerału. Potwierdzone zostało rakotwórcze działanie włókien azbestu na organizmy żywe. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy zatrzymaniu w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Istotne znaczenie ma tu ich średnica. Wykazano, że włókna cienkie – o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i to one odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych podczas gdy włókna grube – o średnicy powyżej 5 μm zatrzymują się w górnej części układu oddechowego. Skręcone włókna chryzotylu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3 : 1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego oraz że są także skuteczniej usuwane z płuc, niosą ze sobą mniejsze ryzyko zdrowotne w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych, groźniejszymi dla człowieka w kontakcie z azbestem.

Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

– pylica azbestowa (azbestoza),
– łagodne zmiany opłucnowe,
– rak płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy, powodowany przez azbest),
– międzybłoniak opłucnej i otrzewnej, nowotwory o wysokiej złośliwości.

Przy narażeniu na pył azbestowy powstały z pokryć dachowych, głównym skutkiem zdrowotnym, który należy brać pod uwagę jest międzybłoniak opłucnej i otrzewnej. Przy zwiększonym poziomie ekspozycji na azbest, może być obserwowany również wzrost ryzyka zachorowalności na raka płuc. Zakrojone na szeroką skalę badania przypadków międzybłoniaka oraz trendów zapadalności, wykazały zwiększoną ich częstość w rejonach kopalń i zakładów przetwórstwa azbestu oraz w miastach. Nowotwory te wykazują stopniowy przyrost, rocznie około 10%. Oficjalna statystyka w Polsce wykazuje około 120 przypadków zgonów rocznie, z powodu międzybłoniaka opłucnej.

W latach 1976-96 rozpoznano w Polsce 1314 przypadków azbestozy płuc. Jest to pylica płuc powstała wskutek wdychania kurzu zawierającego drobiny azbestu. Biorąc pod uwagę fakt, że okres rozwoju nowotworów związanych z działaniem azbestu może trwać ponad 30 lat oraz niedostateczną wykrywalność -dawniej i obecnie- chorób związanych z narażeniem na azbest, można przypuszczać, że częstość rozpoznań będzie w przyszłości wzrastać. Na przykład we Francji, gdzie badania prowadzi się na większą skalę, stwierdzono, że nowotwór opłucnej atakuje od 400 do 600 osób rocznie.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m^3 powietrza w pomiarach 24-godzinnych.

Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe, ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach i Łodzi.

Efektem narażenia komunalnego na azbest jest wzrost występowania zmian opłucnowych, szczególnie uwapnionych zmian opłucnej oraz zwiększone ryzyko międzbłoniaka opłucnej. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów" – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

W naszym rejonie największe zagrożenie azbestem wystąpiło w byłych zakładach, które wykorzystywały azbest w produkcji tj. Lubelskiego Zakładu Eternitu w Lublinie oraz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Parczewie. Pracownicy z tych zakładów objęci są programem badań profilaktycznych i uprawnieni są do odpowiednich świadczeń określonych w ustawie o zakazie

stosowania wyrobów zawierających azbest. Program ten skierowany jest do byłych pracowników zakładów przetwórstwa azbestu. Powołane zostały specjalne ośrodki przeprowadzające badania profilaktyczne. Teren województwa lubelskiego przynależy do Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Lublinie. W ramach tego programu prowadzony jest tzw. Centralny Rejestr Zawodowo Narażonych na Azbest, który umożliwia monitorowanie skutków zdrowotnych narażenia i rozwoju zmian w układzie oddechowym.

Reasumując należy stwierdzić, że azbest ten o najdrobniejszych włóknach szkodzi człowiekowi na układ oddechowy. Natomiast nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Jest to stanowisko Państwowego Zakładu Higieny z dnia 30.06.20007).

źródło:

1. prof. dr hab. med. N.Szeszenia-Dąbrowska: *„Azbest a zdrowie człowieka”* Materiał dydaktyczny na kurs specjalistyczny „Bezpieczne postępowanie z azbestem i materiałami zawierającymi azbest”, Kraków, 2003.

2.3. Bezpieczne postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Poważny niepokój musi budzić fakt, że obecnie nieodpowiednie usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, zwiększa tylko zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców gminy.

Usunięcie tych zagrożeń będzie wymagało rzetelnej informacji o sposobie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Głównym celem informowania o ryzyku jest dostarczenie informacji o zagrożeniu osobom i społecznościom narażonym na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe zgodnie z zasadami wynikającymi z odpowiednich przepisów prawnych. Uzyskane informacje stanowią podstawę do opracowywania różnych wariantów strategii zmniejszania ryzyka, które będą brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich wdrażania.

Proces informowania i rzetelności przekazywanej informacji zależą zarówno od poziomu merytorycznego, możliwości i umiejętności oceny oszacowania ryzyka, jak i od polityki informacyjnej, jaką prowadzą media współpracujące ze specjalistami oceniającymi zagrożenie, itp.

Metody bezpiecznego postępowania z azbestem i z wyrobami zawierającymi azbest, począwszy od eksploatacji tych wyrobów poprzez usuwanie, transport i składowanie, określone są poprzez obowiązujące w Polsce przepisy prawne (patrz. rozdz. 3-Akty Prawne). *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społ. z dnia 2 kwietnia 2004 r w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz.U.2004.71.649)

2.3.1. Użytkowanie wyrobów zawierających azbest

Bezpieczne użytkowanie płyt azbestowo-cementowych (eternitu) uwarunkowane jest, oprócz czynnika czasu użytkowania, także właściwym ich zabezpieczeniem. Znane są dwie metody zabezpieczania wyrobów z azbestem:

- obudowanie innym bezpiecznym materiałem
- pokrycie powłoką farby olejnej lub żywicznej,

Pierwsza metoda polega na odizolowaniu wyrobów zawierających azbest od otoczenia poprzez obudowanie ich pyłoszczelną przegrodą wykonaną np. ze sklejki lub płyt gipsowych. Natomiast w drugiej metodzie stosuje się pokrycie powierzchni tych wyrobów specjalnymi substancjami impregnującymi uniemożliwiającymi kruszenie się azbestu lub błonotwórczymi, które tworzą na powierzchni materiału warstwę uniemożliwiającą odłamywanie się zewnętrznych cząstek wyrobu.

Należy nadmienić, że czynnikiem negatywnie wpływającym na obecny stan wyrobów azbestowych (pokryć dachowych i elewacji) był ich nieprawidłowy montaż (dotyczy to głównie terenów wiejskich), powodujący pękanie płyt oraz ich odkształcanie. Dodatkowym czynnikiem jest nieprzestrzeganie terminów konserwacji, a nawet całkowity brak konserwacji.

Czas użytkowania płyt azbestowo-cementowych (prawidłowo założonych i zamontowanych, pomalowanych farbą akrylową i konserwowanych co 5-7 lat) określony został na 30 lat. W Polsce wiele wyrobów jest użytkowanych średnio od 20 do 50 lat.

2.3.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Największe zagrożenie emisji szkodliwych dla zdrowia człowieka włókien azbestowych stwarza proces usuwania wyrobów zawierających azbest. Prace związane z usuwaniem azbestu muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować lub zminimalizować uwalnianie się azbestu do środowiska, tak aby nie zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń włókien azbestowych w powietrzu. Prace przy usuwaniu azbestu mogą przeprowadzać przedsiębiorcy posiadający decyzję starosty na prowadzenie tego typu prac. Wymagania w zakresie usuwania tych wyrobów określone zostały szczegółowo w odpowiednich rozporządzeniach. Prace przy usuwaniu azbestu mogą prowadzić jedynie wykonawcy posiadający niezbędne wyposażenie techniczne i odpowiednio przeszkolonych pracowników. Podczas prac mających na celu naprawę lub usunięcie wyrobów zawierających azbest wykonawca zobowiązany jest do umieszczenia tablic ostrzegawczych o rodzaju prowadzonych prac, odgrodzenia terenu prac oraz zastosowania odpowiednich środków technicznych w celu zmniejszenia emisji włókien azbestu. Istotne jest także takie prowadzenie prac, aby wyroby azbestowe usuwane były w całości, unikając ich połamania. Przy wykonywaniu takich prac konieczne jest także stosowanie przez pracowników odpowiedniej odzieży ochronnej i sprzętu zabezpieczającego układ oddechowy.

2.3.3. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest

Jedyną jak dotychczas- metodą unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest ich składowanie. Odpady azbestowe mogą być deponowane jedynie na składowiskach odpadów

niebezpiecznych przeznaczonych wyłącznie do składowania odpadów azbestowych, na wydzielonych częściach składowisk odpadów niebezpiecznych oraz na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione zostały warunki techniczne dotyczące bezpiecznego składowania odpadów azbestowych. Jedynie odpady azbestowe o kodach 17 06 01* i 17 06 05* pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej mogą być składowane na składowiskach zlokalizowanych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu z zabezpieczonymi ścianami bocznymi.

Trwają prace badawcze nad opracowaniem metody termicznego unieszkodliwiania odpadów z azbestem. Pierwsze próby unieszkodliwiania azbestu wypadły pomyślnie.

2.3.4. PROCEDURY dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zwierającymi azbest zostały ujęte w czterech grupach. Są to:

Grupa I. **Procedury <u>obowiązujące właścicieli</u> i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.**
Procedura 1 – dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.
Procedura 2 – dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Grupa II. **Procedury <u>obowiązujące wykonawców</u> prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.**

Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III. **Procedura obowiązująca prowadzących działalność <u>w zakresie</u> <u>transportu</u> odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.**

Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. **Procedura obowiązująca <u>zarządzającego składowiskami</u> odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.**

Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

2.3.5. Obowiązki właścicieli wyrobów i odpadów zawierających azbest, oraz firm demontażowych i transportowych

Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami i instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyrobami zawierającymi azbest oraz firm zajmujących się demontażem eternitu i transportem odpadów są określone w rozporządzeniach wymienionych w pkt 3.1 pod pozycją 9 i 13 :

-Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.2004.71.649)

-Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U.2005.216.1824).

Procedura 1 – dotycząca obowiązków właścicieli i zarządców w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.

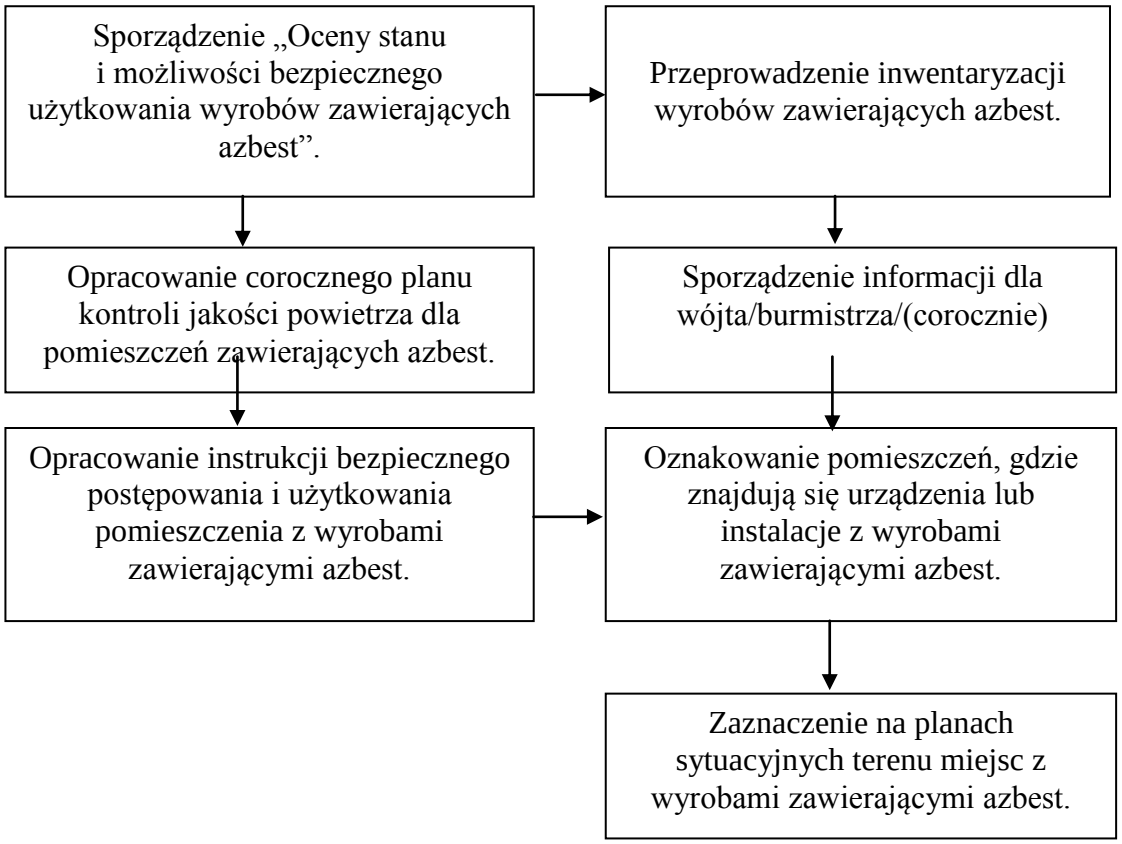

Zakres tej procedury obejmuje zakres obowiązków i zasad postępowania właścicieli budynków, budowli, instalacji lub urządzeń przemysłowych, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest. Dotyczy ona bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku obowiązany jest:
- Wykonać inwentaryzację wyrobów zawierających azbest
- Sporządzić informację dla wójta (corocznie)
- Oznakować miejsca, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest
- Sporządzić ocenę stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania wyrobów
- Opracować corocznie plan kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń z azbestem
- Opracować instrukcję bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczeń z azbestem
- Zaznaczyć na planie sytuacyjnym miejsca z wyrobami zawierającymi azbest

Właściciel lub zarządca budynku, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest , jest zobowiązany do sprzędzenia – w 2 egzemplarzach „ Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów azbestowych zawierających azbest" **(Załącznik nr 1)**. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny..." w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...", tzn.:

- po 5 latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone.
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie..." ujawnione zostały drobne – do 3 % powierzchni wyrobów – uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia, powinny zostać bezzwłocznie usunięte.
Jeden egzemplarz „Oceny...." właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest złożyć Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w terminie 30 dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku do czasu sporządzenia następnej „Oceny..."
Właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta gminy. Natomiast osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do marszałka województwa. Wzory informacji wg załączników:
(Załącznik nr 2) – informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.
(Załącznik nr 3) - informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- Oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu
  (Załącznik nr 4)
- Opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.

- Zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie"), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2 – dotycząca obowiązków właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Podjęcie decyzji o usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

↓

Identyfikacja azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez uprawnione laboratorium.

↓

Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – na 30 dni przed rozpoczęciem prac zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest – celem uzyskania pozwolenia na budowę wraz z określonymi warunkami.

↓

Dokonanie wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązków stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu.

↓

Poinformowanie mieszkańców-użytkowników obiektu o usuwaniu niebezpiecznych materiałów i sposobach zabezpieczenia.

↓

Uzyskanie od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po wykonaniu robót oraz jego przechowywanie przez co najmniej 5 lat

Zakres tej procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest do:
- Podjęcia decyzji o konieczności usunięcia wyrobów zawierających azbest
- Identyfikacji azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez laboratorium
- Zgłoszenia właściwemu organowi architektoniczno- budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego na 30 dni przed rozpoczęciem prac zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest w celu uzyskania pozwolenia na budowę wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz Art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane **(Załącznik nr 7).**
- Dokonania wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązków stron
- Poinformowania mieszkańców lub użytkowników obiektu o planowanym usuwaniu materiałów niebezpiecznych i sposobach zabezpieczenia
- Uzyskania od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po usunięciu azbestu, a umowę z wykonawcą i świadectwo czystości powietrza przechowywać przez okres 5 lat

Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.

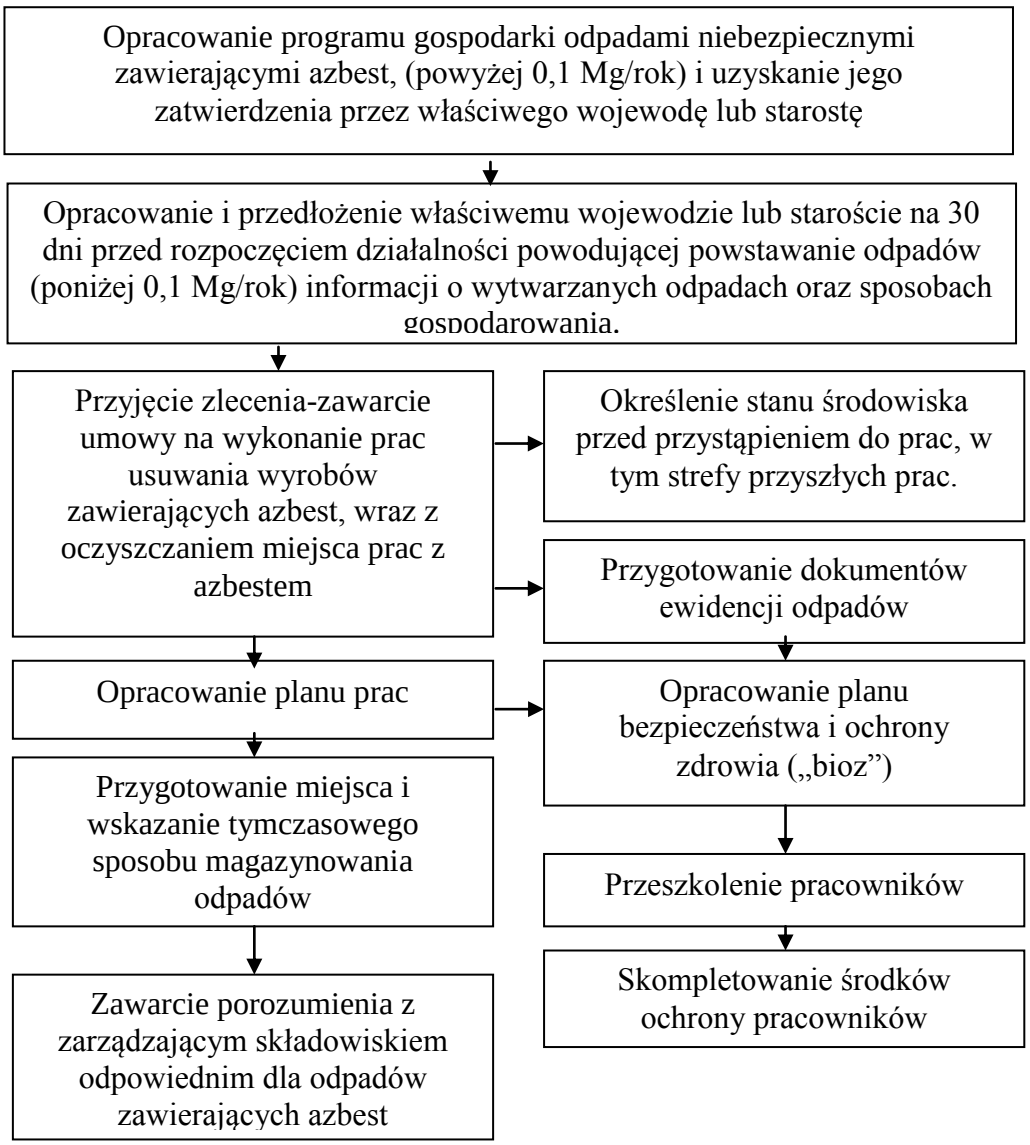

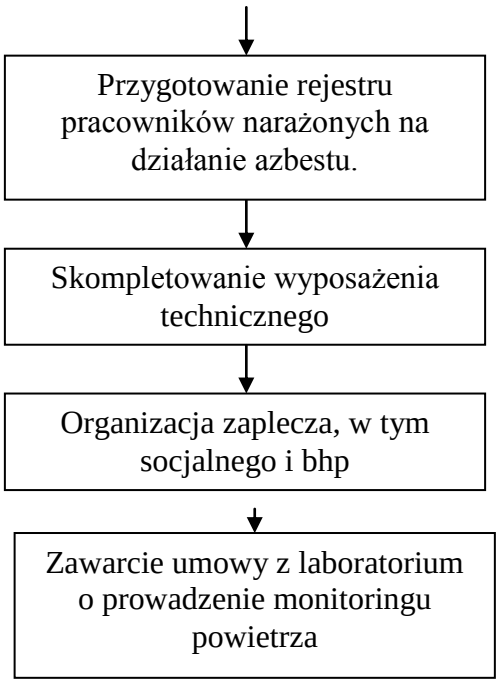

Opis procedury

Zakres tej procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 pkt 22 ustawy o odpadach, „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektu, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”.
Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów jest wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a także właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach, z późniejszymi zmianami. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, marszałka województwa lub starostę.
Marszałek województwa zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a starosta dla pozostałych przedsięwzięć.
Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanej decyzji zatwierdzającej, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych, przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów.
- określenia ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku.
- informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.
- określenie czasu prowadzenia działalności związanej z wytwarzaniem odpadów.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów opracowuje i składa właściwemu marszałkowi województw lub staroście – informację, w 3-ch egzemplarzach, o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania (art. 24. ust. 1 ustawy o odpadach). Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba, ze działalność taka wymaga zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać:

- określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,

- określenie rodzajów i metod pracy,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący m.in.

- informacje dotyczącą przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia, w tym ocenę ryzyka dla zdrowia
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
  a/ określenia zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
  b/ konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczającej przed skutkami zagrożeń,
  c/ zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby.
- Określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.
Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace – w zakresie ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.
Skompletowanie środków ochrony pracowników tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.
Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac usuwania wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego.
Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.
Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy – po ich demontażu a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.
Dla prawidłowości obrotu odpadami niebezpiecznymi wytwórca odpadów przygotowuje właściwe dokumenty, którymi są:

- Karta ewidencji odpadu (**Załącznik nr 5**)
- Karta przekazania odpadu (**Załącznik nr 6**)

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. W celu prawidłowego przygotowania robót duże znaczenie ma odpowiednie skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych, odkurzacza przemysłowego oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie ważne jest, aby zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku – w zależności od określenia stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3, lub inne mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych – niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- Urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- Pomieszczenia na szatnie czyste i brudne,
- Pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest – a także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.

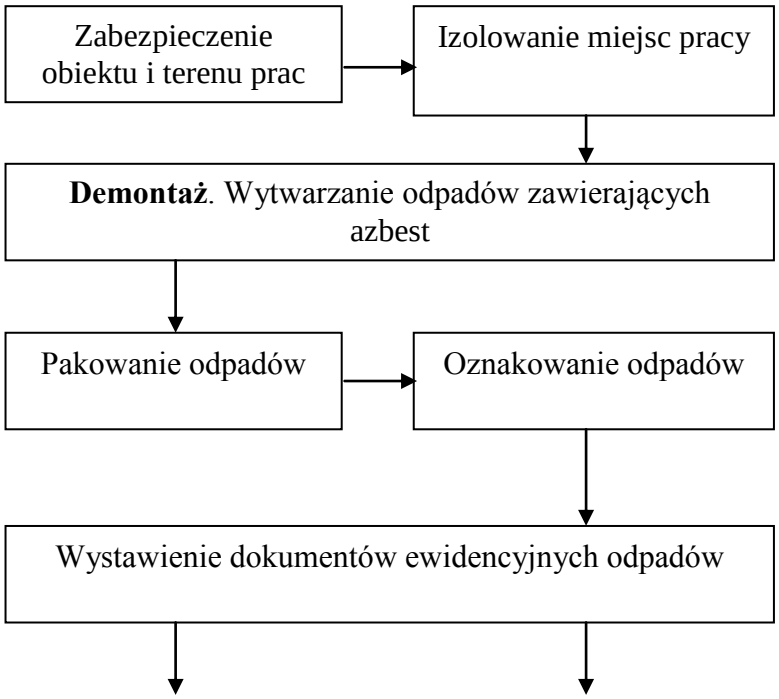

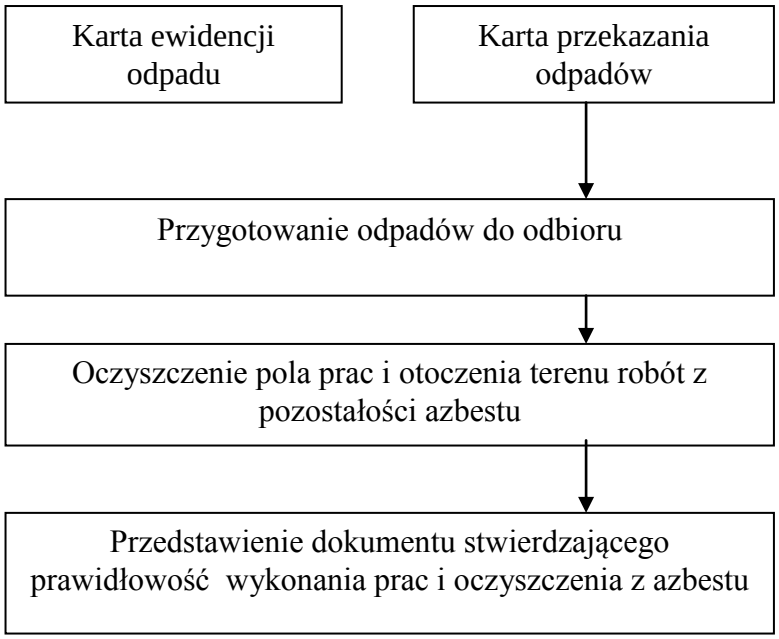

Procedura obowiązująca wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Wykonawca ww. prac zobowiązany jest do:
- Zabezpieczenia obiektu i terenu prac
- Izolowania miejsca pracy
- Demontaż - wytwarzanie odpadów zawierających azbest
- Pakowania odpadów
- Oznakowania odpadów
- Wystawienia dokumentów ewidencyjnych odpadów
  - -karty ewidencji odpadu **(Załącznik nr 5)**
  - -karty przekazania odpadu **(Załącznik nr 6)**
- Przygotowania odpadów do załadunku
- Oczyszczenia terenu robót z pozostałości azbestu

W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza – przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

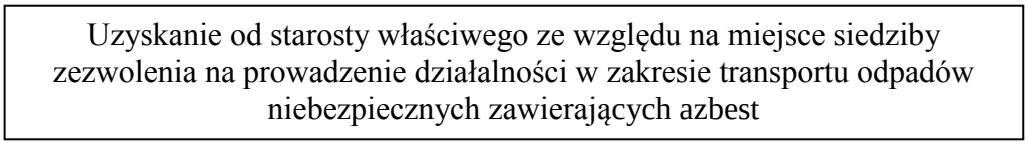

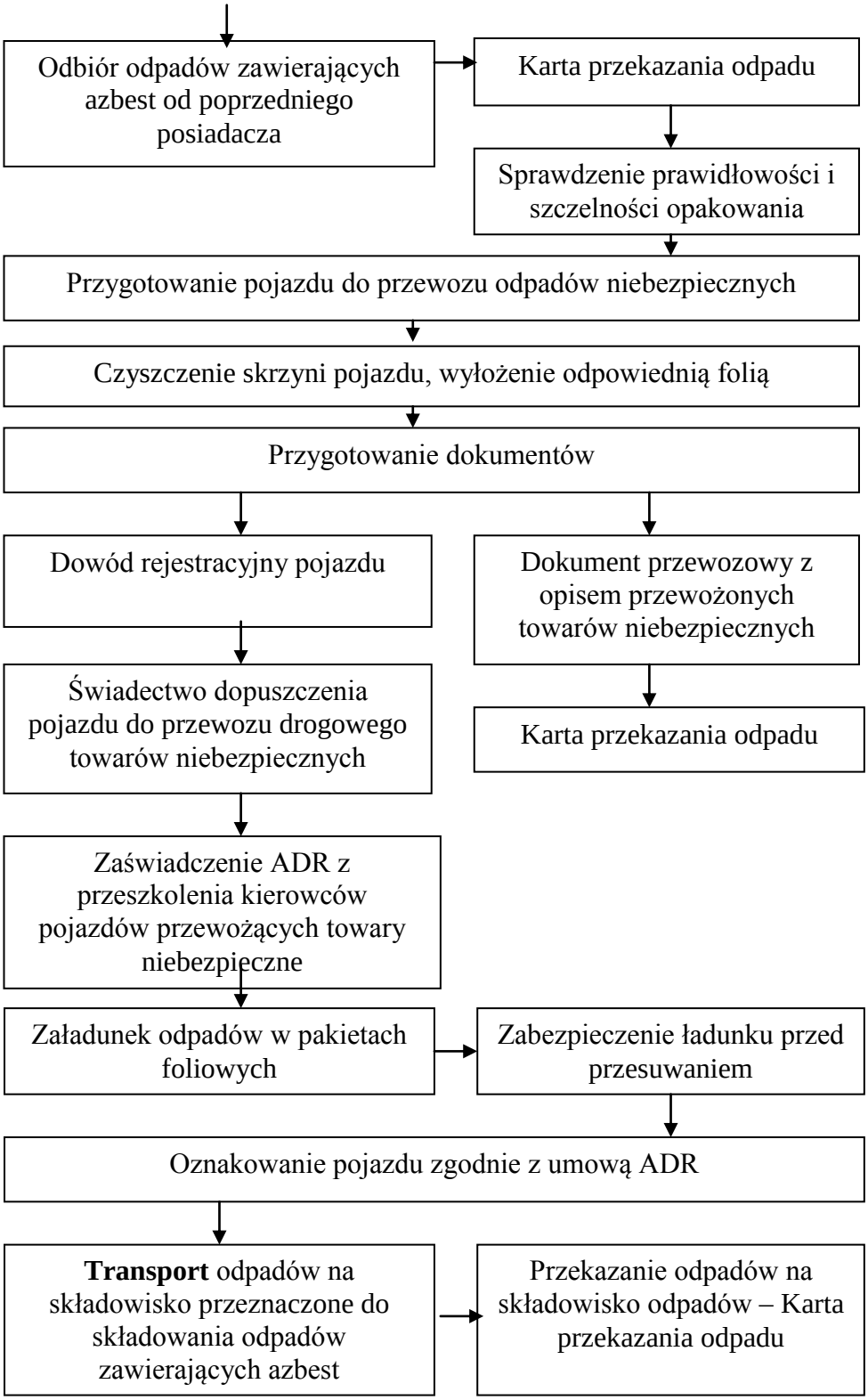

Procedura ta obowiązuje prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Prowadzący ww. działalność obowiązany jest do:

- Uzyskania od starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest
- Odbioru odpadów z azbestem od posiadacza z demontażu (karta przekazania odpadu)
- Sprawdzenia prawidłowości i szczelności opakowania
- Przygotowania pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych, przez:
    - oczyszczenie skrzyni pojazdu , wyłożenie folią, oznakowanie ADR,
    - przygotowanie dokumentów pojazdu: dowód rejestracyjny, świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych, zaświadczenie ADR z przeszkolenia kierowców przewożących materiały niebezpieczne.
- Załadunku odpadów w pakietach foliowych i zabezpieczenie przed przesuwaniem
- Transportu odpadów na składowisko azbestu (karta przekazania odpadu)

Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

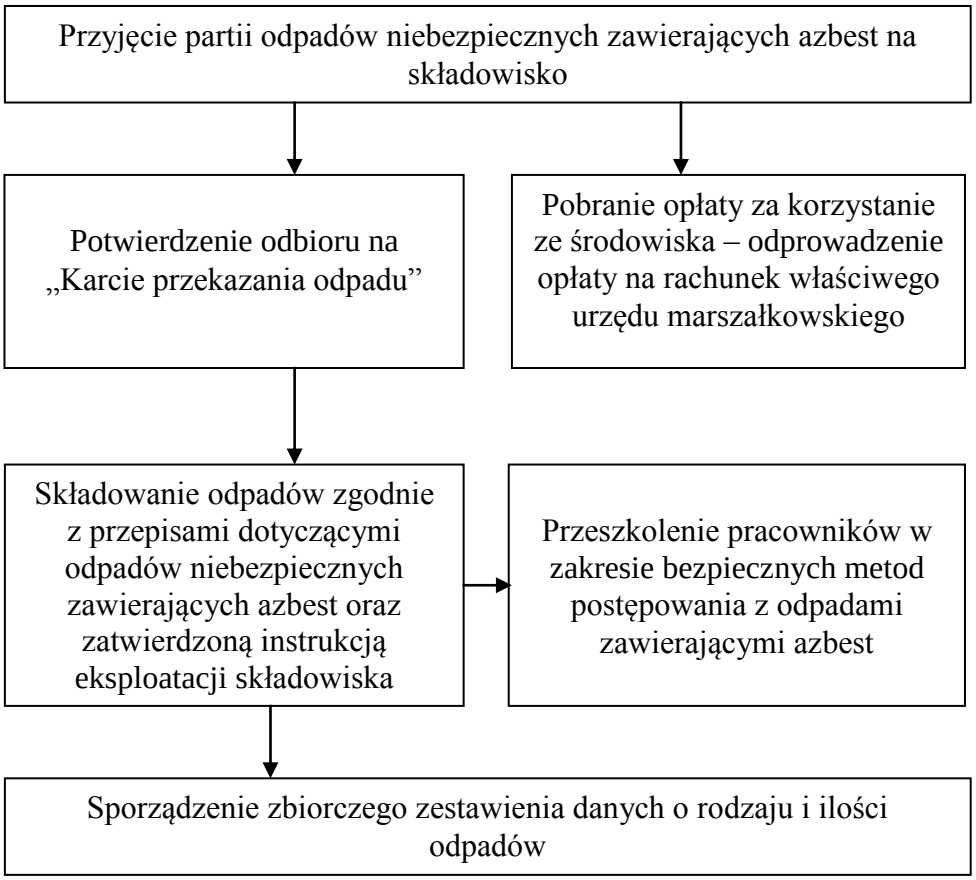

Procedura obowiązująca zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zarządzający ww. składowiskiem zobowiązany jest do:
- Przyjęcia na składowisko odpadów zawierających azbest
- Potwierdzenia odbioru na karcie przekazania odpadu
- Pobrania opłaty za korzystanie ze środowiska i przekazanie opłaty na rachunek urzędu marszałkowskiego
- Składowania odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska
- Sporządzania zbiorczego zestawienia ilości składowanych odpadów z azbestem

3. Akty prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Regulacje prawne dotyczące m.in. usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, począwszy od realizacji obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do momentu zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, zamieszczone zostały w aktach prawnych.

Obecnie w Polsce obowiązuje szereg przepisów dotyczących problematyki azbestu. Biorąc pod uwagę przedmiot niniejszego opracowania poniżej wymieniono najważniejsze ustawy i rozporządzenia dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

3.1. Ustawy i rozporządzenia

USTAWY

1. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz.U.2004.3.20. z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.
2. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz.U.2010.243.1623. tekst jednolity z późn. zm.) zgodnie z art. 30 ust. 7 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz.U.2008.25.150 – tekst jednolity.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbest)
4. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* (Dz.U.2010.185.1243– z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego starostę – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest)
5. *Ustawa z dnia 28 października 2002 r.* o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz.U.2011.227.1367 z późn. zm.)..

ROZPORZĄDZENIA

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów* (Dz.U.2001.112.1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście

odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

2. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2003 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz.U.2002.191.1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

3. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy* (Dz.U.2002.217.1833) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:
a). pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu
- pył całkowity – 1,0 mg/m^3
- włókna respirabilne – 0,2 mg/m^3

b). pyły zawierające krokidolit
- pył całkowity – 0,5 mg/m^3
- włókna respirabilne – 0,2 mg/m^3

Dla wyjaśnienia: pył respirabily to zbiór cząsteczek stałych tak małych, że zawieszone w powietrzu przechodzą przez selektor wstępny. Natomiast włókna respirabilne to również zawieszone w powietrzu małe włókienka azbestu o długości poniżej 5 mm i maksymalnej średnicy poniżej 3 mm. To te pyły i włókna azbestu, niewidoczne lecz znajdujące się w powietrzu, wdychane do płuc osadzają się tam i stanowią największe zagrożenie dla zdrowia człowieka.

4. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu* (Dz.U.2010.16.87) określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:
-dla 1 godziny – 2 350 włókien/m^3
-dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m^3.

5 *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny*

odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz.U.2003.61.549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

6. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia* (Dz.U.2003.120.1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.

7 *Rozporządzenie Ministra Gosp., Pracy i Polityki Społ. z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest* (Dz.U.2011.8.31). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest – oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do wojewody.

8 *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społ. z dnia 2 kwietnia 2004 r w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz.U.2004.71.649) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Ww podmioty przechowują 1 egz. oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją) a 2-gi egz. oceny przekazują właściwemu organowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

9. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy* (Dz.U.2004.280.2771). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).

10. *Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2011 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2012* (M.P.2011.94.958). Obwieszczenie określa jednostkowe stawki opłat za umieszczenie odpadów na składowisku:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy 50,80 zł/Mg
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 50,80 zł/Mg
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowo-cementowych 50,80 zł/Mg
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest 50,80 zł/Mg
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 50,80 zł/Mg
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 50,80 zł/Mg
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest 50,80 zł/Mg

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 0 zł/Mg
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 0 zł/Mg

Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1.01.2012r. i odtąd nie ponosi się opłat za korzystanie ze środowiska za składowanie płyt z eternitu. Należy jednak pamiętać, że administrator składowiska przeznaczonego dla odpadów zawierających azbest pobiera opłatę w wysokości około 190 zł/Mg za usługę jego utylizacji

.

11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r.
w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2011.33.166). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki wykonywania badań właściwych dla prowadzenia prac z czynnikami szkodliwymi (w tym azbest).

12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r.
w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U.2005.216.1824).

13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2008 r.
zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U.2008.201.1237) z dnia 10 listopada.

14. Uchwała Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.2009.124.1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

3.2. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA)

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 19 czerwca 1997r uchwalił ustawę o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Jednocześnie Sejm przyjął Rezolucję w sprawie opracowania programu wycofywania azbestu z gospodarki. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 r przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” Okres usunięcia wyrobów azbestowych na terytorium Polski określono do roku 2032. Obecnie wyżej wymieniony „Program „ stracił swą moc prawną, a w jego miejsce Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 r. przyjęła w drodze uchwały nowy „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu”(POKzA)

Opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest to jedno z podstawowych zadań samorządu gminnego. Usuwanie wyrobów zawierających azbest stanowi

w ostatnich latach priorytet w walce z odpadami niebezpiecznymi ze względu na zagrożenie zdrowia ludzi i ochronę środowiska.

Niniejszy „Program...” opracowano między innymi na podstawie „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu” i "Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego". . Odnosi się on również do „Gminnego planu gospodarki odpadami” w temacie dotyczącym odpadów niebezpiecznych i wydatnie rozszerza treść pkt. 5.3. o problematykę utylizacji odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

3.3. Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania azbestu.

Zgodnie z zapisami krajowego i wojewódzkiego "Programu" zadania samorządów lokalnych są następujące:

Do zadań wójtów i burmistrzów należy:

– współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem;
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest (inwentaryzacja), oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu na podstawie arkuszy ocen wypełnionych przez właścicieli obiektów(stopień pilności);
– przygotowanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu..”

Do zadań rad gmin należy:

-przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych organu wykonawczego gminy z realizacji zadań „Programu..”

4. Aktualny stan gospodarowania wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Na terenie gminy występują wyroby zawierające azbest w postaci pokryć dachowych na budynkach mieszkalnych, inwentarskich i gospodarczych. Są to płyty azbestowo-cementowe zwane eternitem. Występują płyty faliste oraz płyty płaskie. .

4.1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest

Gmina poprzez sołtysów wykonała inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na całym terenie administracyjnym. Wyniki inwentaryzacji zawarte są w postaci tabeli usystematyzowanej według miejscowości.

Inwentaryzację przeprowadzili sołtysi poszczególnych wsi. Gmina składa się z 19 sołectw, zatem inwentaryzację przeprowadzono w każdej miejscowości osobno.

Na terenie wsi określono miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest poprzez podanie numeru posesji, na której się on znajduje.

Zinwentaryzowano pokrycia dachowe z eternitu na budynkach mieszkalnych, na budynkach inwentarskich, na budynkach i obiektach gospodarczych.

Każdy budynek został zinwentaryzowany oddzielnie, a następnie zsumowano łączną powierzchnię pokryć dachowych znajdujących się na danej posesji.

Oznaczono rodzaj płyt azbestowo-cementowych z podziałem na eternit z płyt płaskich i eternit z płyt o kształcie falistym.

Dokonując inwentaryzacji jednocześnie oceniono aktualny stan pokrycia dachowego. Sołtysi uznali stan dachów jako dobry, co odpowiada **II,** lub **III** stopniu pilności. Ocena jakości dachów - według arkusza ocen (**załącznik nr 1) -** wykonana zostanie w późniejszym terminie. Jako budynki o I stopniu pilności uznano wszystkie te, które zgłoszone są przez mieszkańców do wymiany pokrycia dachowego w najbliższym czasie, a także budynki ochotniczej straży pożarnej.

Zbiorcze wyniki inwentaryzacji w gminie Kodeń przedstawiają się następująco:

Tabela nr 1 PŁYTY AZBESTOWO- CEMENTOWE

INWENTARYZACJA w gminie Kodeń (na dzień 1.03.2012r.)

Nazwa miejscowości	Ilość wyrobów zawierających azbest (m^2)
Dobratycze	12043
Dobromyśl	12967
Elżbiecin	9149
Kąty	16717
Kodeń I	24116
Kodeń II	46543
Kodeń III	21446
Kolonia Kopytów	838
Kolonia Zabłocie	11447
Kopytów	39173
Kostomłoty I	27449
Kostomłoty II	11026
Kożanówka	7645
Okczyn	20015
Olszanki	16805
Szostaki	9845
Zabłocie	36914
Zagacie	5418
Zalewsze	5066
RAZEM	**334 622**

Powyższa ilość dotyczy płyt azbestowo- cementowych w posiadaniu osób fizycznych.

Ponadto na jednym obiekcie będących własnością Urzędu Gminy znajduje się 180m^2 płyt azbestowo cementowych. Jest to budynek Ochotniczej Straży Pożarnej Okczynie.

Na terenie gminy znajdują się również budynki będące własnością firm i służące do działalności gospodarczej. Budynki pokryte płytami azbestowo- cementowymi powinny być

zgłoszone przez właścicieli firm do ewidencji w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie. Urząd Gminy powinien sprawować nadzór nad przestrzeganiem tego obowiązku i okresowo dokonywać kontroli stanu pokrycia dachowego i oceny stopnia pilności jego wymiany. Nie przewiduje się pomocy finansowej w tym zakresie dla osób prowadzących działalność gospodarczą.

Ze względu na to, że umowy na wywóz odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko zawiera się w tonach (Mg), sposób przeliczenia ilości podanych w inwentaryzacji płyt azbestowo- cementowych na jednostki wagowe = Mg. wykonuje się przez mnożenie ilości w m^2 przez $11kg/m^2$. (334622 m^2 x 11kg : 1000= **3681 Mg**).

Tak określona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest podlegać będzie z upływem czasu różnym zmianom. Powinna ubywać pewna ilość odpadów azbestowych wywiezionych z terenu gminy. Tą ilość należy wykreślić z arkusza inwentaryzacyjnego i z komputerowej bazy danych. Ubędzie zatem pewna ilość odpadów zapisana pod określonym adresem w danej miejscowości. Może się jednak zdarzyć, że ilość zinwentaryzowanych odpadów azbestowych zwiększy się, gdyż dopisane zostanie nie ujęte dotychczas w inwentaryzacji zabudowanie lub jego część, albo poprzedni pomiar okazał się błędnie zaniżony. Należy również skorygować takie przypadki w głównym arkuszu spisowym. Całość zmian w wykonanej obecnie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i nową wartość ilości płyt azbestowo-cementowych na własnym terenie, gmina ma obowiązek podać w corocznym sprawozdaniu do Urzędu Marszałkowskiego w terminie do końca miesiąca marca każdego roku.

4.2. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.2004.71.649) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest sporządza się zgodnie z załącznikiem nr 1 do w/w rozporządzenia. W niniejszym „Programie..." jest to również (**załącznik nr 1**)

Pierwszą kontrolę powinno się przeprowadzić w czasie wykonywania inwentaryzacji. Bezpieczne użytkowanie wyrobów z azbestem jest możliwe po stwierdzeniu braku widocznych uszkodzeń mogących stwarzać warunki dla emisji azbestu do środowiska. Wykorzystywanie wyrobów zawierających azbest w sposób umożliwiający emisję azbestu do środowiska jest niedopuszczalne. Właściciel wyrobów z azbestem sporządza ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów w dwu egzemplarzach, zachowując jeden, a drugi egzemplarz. oceny przekazuje właściwemu organowi nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny, albo tamże za pośrednictwem gminy. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności I – należy bezzwłocznie

przystąpić do organizowania ich usunięcia i zakończenia ich wykorzystywania. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności II – należy w czasie do 1 roku ponownie dokonać przeglądu i oceny stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności III- należy w czasie do 5 lat ponownie dokonać przeglądu i oceny stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania.

4.3. Analiza aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

W trakcie inwentaryzacji w gminie nie w pełni oceniono stan pokryć dachowych z eternitu. Sołtysi oceniali stan pokryć dachowych jako dobry nie określając czy jest to I lub II stopień pilności. W osobnej rubryce powinno się ocenić każdy budynek mieszkalny i budynki gospodarcze oraz inwentarskie. W gminie występują wszystkie trzy stopnie pilności , w tym: domy mieszkalne z przewagą II stopnia a budynki gospodarcze z przewagą II i III stopnia pilności. Szczególnie pilne jest usunięcie płyt z eternitu, które zostały uszkodzone w czasie silnej wichury i obecnie złożone i zabezpieczone oczekują na utylizację. Rozpoczęto procedurę dalszej utylizacji odpadów zawierających azbest poprzez przygotowanie ich do transportu na składowisko. Część płyt uszkodzonych przez wiatr zabezpieczono na składowisku odpadów i następnie specjalistyczna firma wywiozła je na składowisko w Kraśniku.

Ocena stopni pilności usunięcia eternitu będzie wykonywana również w późniejszym terminie. Obecnie jako budynki o I stopniu pilności usunięcia płyt zawierających azbest uznano remizy strażackie i budynki mieszkalne. W I stopniu pilności znajdują się też te odpady azbestowe, a dokładnie eternit już wcześniej zdjęty z dachów, uszczelniony folią i składowany na paletach na terenie nieruchomości, oczekujący na transport na specjalistyczne składowisko odpadów azbestowych. W I stopniu pilności znalazły się też zabudowania, z których dachy zerwała wichura. Pozostałe budynki zakwalifikowane do II i III stopnia pilności muszą oczekiwać w kolejce na usunięcie z terenu gminy ze względu na niewystarczające zabezpieczenie finansowe zarówno środków gminnych jak też i prywatnych osób fizycznych, gromadzących środki finansowe na remont i wymianę pokrycia dachów. Aktualnie brak jest decyzji właścicieli budynków mieszkalnych w sprawie określenia terminu wymiany pokryć dachowych z eternitu na inne pokrycie bezpieczne dla ludzi i środowiska naturalnego.

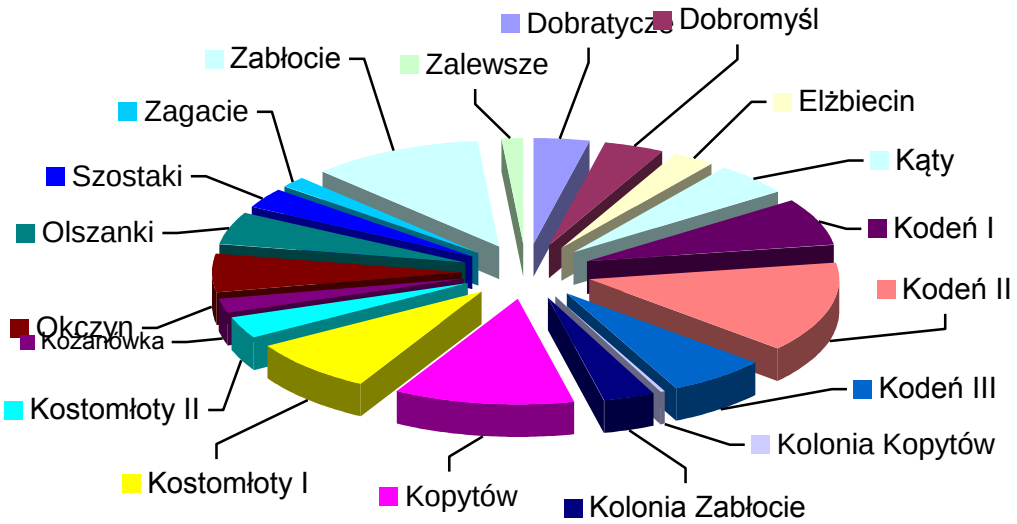

Rycina nr 2
Rozkład graficzny ilości wyrobów zawierających azbest w gminie Kodeń (m^2)

Na rycinie zobrazowano graficznie udział poszczególnych miejscowości w ogólnej ilości odpadów azbestowych. Wykreślono w ten sposób wynik przeprowadzonej inwentaryzacji.

Z analizy ryciny nasuwa się wniosek, że największy stopień pilności w usunięciu wyrobów zawierających azbest jest w linii z północy na południe od miejscowości Kopytów i Kostomłoty I poprzez Kodeń I, II, III, do miejscowości Zabłocie ze względu na największe nagromadzenie tam płyt eternitowych. Najwięcej eternitu jest w Kodeń II i powinno się zadbać o szybkie usunięcie tych wyrobów zawierających azbest, gdyż tu jego największa ilość działa szkodliwie w postaci pyłu azbestowego na największą liczbę mieszkańców i osób przyjezdnych w celach turystycznych lub pielgrzymkowych.

Wymieniony teren powinien podlegać zwiększonej kontroli Gminy, gdyż tutaj jest największe zagrożenie odpadami azbestowymi w gminie.

Do oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest opracowano w formie graficznej
„Mapę zagrożeń azbestem w gminie Kodeń ”

MAPA ZAGROŻEŃ AZBESTEM W GMINIE KODEŃ

Ryc nr 3 Rozmieszczenie odpadów azbestowych na terenie gminy Kodeń

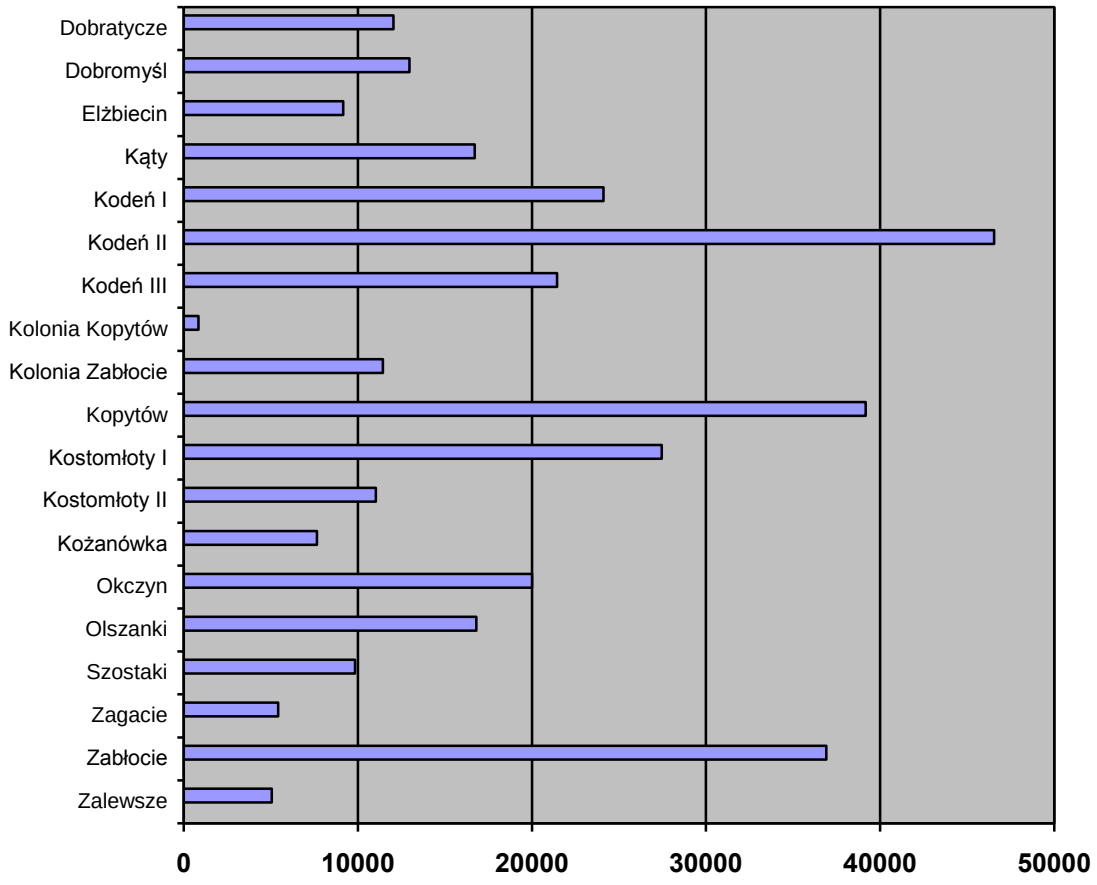

5. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy powinien być zakończony do 2032 roku. Ze względów organizacyjnych z myślą, aby nie nastąpiło spiętrzenie prac utylizacyjnych odpadów zawierających azbest przy końcu tego okresu, podzielono go na trzy podokresy:

- okres I: lata 2012 – 2014 usunięcie 20% odpadów azbestu
- okres II: lata 2015 – 2022 usunięcie 40% odpadów azbestu
- okres III: lata 2023 – 2032 usunięcie 40% odpadów azbestu

W okresie pierwszym krótkoterminowym zawarte są wszystkie cele przygotowawcze i organizacyjne oraz bezpieczne usunięcie około 20 % odpadów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie. W okresach II i III celem jest usunięcie pozostałej ilości wyrobów azbestowych, zabezpieczanie finansowe tej działalności , opracowywanie raportów z realizacji programu i przedstawianie wyników monitoringu uprawnionym organom.
(Urząd Marszałkowski , Powiatowy nadzór budowlany)

Gminny plan usuwania wyrobów zawierających azbest nawiązuje do gminnego planu gospodarki odpadami i w sposób szczegółowy określa sposób rozwiązania tego problemu. Plan zakłada realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, ocena stanu wyrobów.
2. Opracowanie mapy zagrożeń działania azbestu i miejsc I stopnia pilności
3. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
4. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektu straży pożarnej Okczynie będących własnością Urzędu Gminy
5. Mobilizowanie właścicieli obiektów przemysłowych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
6. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
7. Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, i innych w celu utylizacji
8. Oczyszczenie terenu gminy z „dzikich wysypisk” z odpadami zawierającymi azbest.
9. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację programu
10. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację programu.

11. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym w usuwaniu odpadów zawierających azbest.
12. Bieżący monitoring realizacji programu
13. Coroczne opracowywanie raportów z realizacji programu
14. Okresowa weryfikacja i aktualizacja programu.

Główny cel realizacji planu to: ochrona ludności i środowiska, tj.

Wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy oraz likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko.

Przyjęta do usuwaniu wyrobów i odpadów zawierających azbest strategia oparta jest na dokumentach: „ Program oczyszczania kraju z Azbestu" i „ Wojewódzki program usuwania wyrobów zawierających azbest" Wynika to z potrzeby zgodności przyjętego programu dla Gminy z dokumentem wyższego rzędu.

Strategia ta dzieli działalność gminy na dwa etapy:

I. Etap przygotowawczy (organizacyjny)
- inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest
- ocena stanu wyrobów
- utworzenie komputerowej gminnej bazy danych
- opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest"
- kampania informacyjna o szkodliwości azbestu

Obecnie etap przygotowawczy zbliża się do zakończenia.

II. Etap realizacji (inwestycyjny)
- podpisanie umowy z firmą utylizującą wyroby zawierające azbest, lub oddzielnie z firmą dokonującą demontażu płyt i firmą transportową wywożącą odpad azbestowy na składowisko
- zabezpieczenie środków finansowych własnych
-współpraca z samorządem wojewódzkim dla wsparcia finansowego „Planu.."
- usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
- likwidacja „dzikich wysypisk" z odpadem azbestowym
- monitoring realizacji planu

5.1. Harmonogram realizacji planu

Szczegółowe przedsięwzięcia planu usuwania wyrobów zawierających azbest po określeniu terminów realizacji oraz jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarte zostały w harmonogramie na lata 2012 - 2032:

Tabela nr 2 Harmonogram realizacji "Planu ..." w latach 2012-2032

Lp.	Nazwa działania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Zakładany okres realizacji
1.	Opracowanie „ Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Wójt Gminy	Do końca 2012 r.
2.	Organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, poprzez przygotowanie: -ulotek, - wkładek do prasy lokalnej, -stałej informacji na stronie internetowej Gminy.	Wójt Gminy	2012-2020
3.	Aktualizacja –coroczna bazy danych o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu na terenie gminy	Wójt Gminy	2012-2032 w marcu każdego roku
4.	Opracowanie mapy zagrożeń azbestem.	Wójt Gminy	2012-2010
5.	Wypracowanie polityki dotyczącej likwidacji wyrobów zawierających azbest	Wójt Gminy	2012-2010
6.	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków o sfinansowanie utylizacji eternitu oraz realizacja na podstawie stopnia pilności stanu wyrobów zawierających azbest.	Wójt Gminy	2012-2020
7.	Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł wewnętrznych na realizację programu.	Wójt Gminy Rada Gminy	2012-2032

8.	Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację programu.	Wójt Gminy	2012-2032
9.	Ogłoszenie przetargów, wyłonienie wykonawców zadania, (demontaż, transport) podpisywanie kontraktów.	Wójt Gminy	2013-2032
10.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych jednostek budżetowych będących własnością Gminy	Uprawnione przedsiębiorstwa, Wójt Gminy	2012-2032
11.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów należących do osób fizycznych, prawnych i innych	Uprawnione przedsiębiorstwa, Wójt Gminy	2012-2032
12.	Bieżący monitoring realizacji „Programu usuwania azbestu...”	Wójt Gminy	Co 2 lata
13.	Przedstawienie Radzie Gminy sprawozdania z realizacji programu zgodnie z ustawą.	Wójt Gminy	Co 2 lata

5.2. Aspekty finansowe i źródła finansowania

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy pociąga za sobą szereg kosztów. Demontaż ,transport na składowisko i utylizacja to główne koszty usuwania pokryć dachowych z eternitu.

Koszty organizacyjne takie jak: koszt inwentaryzacji, oceny stanu wyrobów z azbestem, wykonania „Programu...” , informowania ludności o zagrożeniach, współpraca z mediami itp. są niewielkie. Dlatego w dalszych obliczeniach koszty te pominięto. Dodać trzeba, że koszty te Gmina poniosła jednorazowo i wykonała prace przygotowawcze własnym wysiłkiem pracowników odpowiedzialnych za ochronę środowiska w gminie.

W programie założono , że usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów należących do osób fizycznych będzie się odbywać ze wsparciem finansowym ze źródeł zewnętrznych oraz w miarę możliwości Gminy w latach 2012-2032. Corocznie w uchwale budżetowej Gminy Kodeń określona będzie łączna kwota przeznaczona na to zadanie. Jej wysokość będzie uzależniona od decyzji Rady Gminy. W drodze uchwały określony zostanie również procent dofinansowania oraz maksymalna kwota dofinansowania do 1m^2. O kolejności przydzielania dofinansowania w ramach dostępnych na to zadanie w danym roku środków decydować będzie stopień pilności określony na podstawie „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” zgodnie z rozporządzeniem

Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. (Dz. U. Nr 71, poz. 649) oraz złożenia wniosku.

W celu zwiększenia stopnia dofinansowania Gmina będzie czynić starania, aby demontaż, transport i unieszkodliwianie było również dofinansowane ze środków Województwa lub Powiat oraz innych źródeł zewnętrznych.

Szczegółowe warunki pomocy finansowej dla osób podejmujących się usunięcia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest określone zostaną w „Regulaminie…" i w odrębnym Zarządzeniu Wójta Gminy.

Głównym kosztem usunięcia wyrobów azbestowych z terenu gminy jest zdjęcie pokrycia dachowego i wywóz na składowisko.

Składa się on z trzech pozycji:

- **demontaż** płyt azbestowo-cementowych wraz z zapakowaniem w folię na paletach
- **transport** na składowisko odpadów azbestowych
- **utylizacja** płyt azbestowo-cementowych na składowisku,

Prace z azbestem mogą wykonać tylko specjalistyczne firmy posiadające odpowiednie uprawnienia, specjalistyczne przeszkolenie, techniczny sprzęt, ubiór ochrony osobistej oraz zezwolenie na demontaż i transport wyrobów z azbestem na terenie danego powiatu. Stosowne zezwolenia dla firm wystawiało Starostwo.

Obecnie firmy cenią sobie za usunięcie odpadów zawierających azbest z terenu gminy stawkę w zależności od odległości gminy od składowiska za demontaż , transport i utylizację

25 - 26 zł/ m^2 + 7% VAT.

Jeśli eternit składowany jest już na ziemi i zwykle jest w formie płyt złożonych na palecie lub gruzu to wywiezienie go na składowisko wyniesie od **600zł/Mg do 1 000 zł/Mg** odpadów cementowo-azbestowych. Są to koszty transportu i utylizacji bez demontażu.

W okresie od 1 stycznia 2012 roku do 30 czerwca 2016 roku Samorząd Województwa Lubelskiego realizuje we współpracy z samorządami lokalnymi projekt pt. „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania". Inicjatywa ta została podjęta w ramach obszaru priorytetowego „Środowisko i infrastruktura", obszaru tematycznego „Odbudowa, remont, przebudowa i rozbudowa podstawowej infrastruktury oraz poprawa stanu środowiska" Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

O dofinansowanie ubiegać się mogą: osoba fizyczna nie będąca przedsiębiorcą, wspólnota i spółdzielnia mieszkaniowa z terenu gminy, która przystąpiła do projektu, a także: jednostka samorządu terytorialnego z terenu województwa lubelskiego (gmina lub powiat), które przystąpią do projektu, oraz Województwo Lubelskie będące właścicielem obiektu, na którym znajdują się wyroby zawierające azbest lub działki, na której porzucono odpady zawierające azbest („dzikie wysypiska"). Refundacją objęte są koszty związane z demontażem, odbiorem (załadunkiem, transportem, rozładunkiem) i unieszkodliwieniem odpadów zawierających azbest.

W wyniku sondażu jaki przeprowadziłem z wieloma firmami daje się zauważyć prawidłowość, że firma renomowana o zasięgu działania ogólnopolskim, posiadająca drogi specjalistyczny sprzęt i dodatkowe zabezpieczenia jest kosztowna. Daje jednak pewność prawidłowo wykonanych prac z azbestem. Są też na terenie województwa firmy o skromniejszym wyposażeniu technicznym, lub po prostu mniejsze, które mogą wykonać usługę taniej. Należy jednak dokładniej przyglądać się na jakość wykonanych robót. Przy pracach rozbiórkowych z azbestem jest to szczególnie ważne.

Jak już wcześniej wyliczono w inwentaryzacji, ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kodeń wynosi obecnie **334 622 m^2** . Szacuje się zatem, że koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy może wynieść:

334 622 m^2 x 26zł/ m^2 =8 700 172 zł (netto)
+ 609 012,04 zł (VAT 7%) =9 309 184,04 zł (brutto)

Koszt ten rozłożony jest na okres do 2032r. Wydatkowany ma być ze środków własnych Gminy.

Dzięki **Programowi: Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, Priorytet 2. Środowisko i Infrastruktura, Obszar tematyczny: Odbudowa, remont przebudowa i rozbudowa podstawowej infrastruktury** pn: „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania" o zasięgu regionalnym i realizowanym na terenie województwa lubelskiego, Gmina, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty finansowe jak i osoby fizyczne mogą i powinny złożyć wniosek o dofinansowanie planowanych prac.

Źródła finansowania:
85 % - Szwajcarsko - Polski Program Współpracy
15 % - Budżet województwa

Analizując sytuację w powiecie bialskim można określić pełny koszt demontażu pokrycia dachowego i transportu powstałego odpadu zawierającego azbest.

Przykład-- przyjmujemy, że przeciętny dach domu jednorodzinnego ma powierzchnię 150 m^2. Zdjęty stanowi odpad azbestowy o wadze :

150 m^2 x 11 kg/1000 = 1,7 Mg.

W czasie demontażu pokrycie dachowe jest nawilgacane wodą, jest więc cięższe. Ponieważ oczyszczeniu z drobnych kawałków płyt podlega również teren wokół budynku, należy więc dodać ziemię zanieczyszczoną azbestem. Ostatecznie, uwzględniając to wszystko do dalszych obliczeń i planowania kosztów przyjmuje się wagę dachu na 2,0 Mg

W rozeznaniu miejscowym stwierdziłem, że firmy specjalistyczne , dekarskie posiadające uprawnienia i zamieszkali w okolicy gminy są skłonni dokonać demontażu, transportu i utylizacji eternitu za cenę 26 zł/m^2 brutto .

Zatem kwota 150 m^2 x 26 zł/m^2 = 3900 zł stanowi wydatek pierwotny mieszkańca gminy tj. właściciela odpadów.

Po złożeniu wniosku oraz jego pozytywnej ocenie całość kosztów zdjęcia, transportu i utylizacji zostanie pokryte przez 85 % - Szwajcarsko - Polski Program Współpracy, 15 % - Budżet województwa

6. Organizacja usuwania wyrobów zawierających azbest

Realizując zadanie usunięcia wyrobów azbestowych Gmina jako partner projektu przyjmuje wnioski o dofinansowanie demontażu płyt azbestowych ich wywozu i utylizacji lub tylko wywozu i utylizacji w przypadku gdy zostały już zdjęte przed rokiem 2004.

Wykaz podmiotów posiadających decyzje uprawniające do prac z azbestem na terenie powiatu znajduje się w Starostwie Powiatowym w Białej Podlaskiej.

FIRMY UPRWNIONE DO DEMONTAŻU ETERNITU I TRANSPORTU ODPADÓW Z AZBESTEM NA TERENIE POWIATU BIALSKIEGO

Stan na dzień
21 sierpnia 2012 r.

Decyzje Marszałka Województwa Lubelskiego zatwierdzające program gospodarki odpadami

Lp.	Powiat /Miasto	Nazwa przedsiębiorcy	Adres prowadzonej działalności	Data wydania decyzji	Obszar prowadzonej działalności
	lubartowski	SUPER-TYNK Janusz Kuziora	ul. W. Śliwiny 13/3, 21-100 Lubartów	19-04-2010 r.	cały kraj
	lubartowski	VDS ECOLOGIC Magdalena Sobich	ul. Lipowa 8/18, 21-100 Lubartów	20-04-2010 r.	cały kraj
	Zamość	Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „CARO" Roman Kulik	ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12, 22-400 Zamość	04-08-2010 r.	cały kraj
	lubartowski	VDS Tomasz Sobich	ul. Nowodworska 7, 21-100 Lubartów	09-04-2010 r.	cały kraj
	Lublin	FIRMA BUDOWLANA KOWALSKI, Krzysztof Kowalski	ul. Reja 92, 20-458 Lublin	15-04-2010 r.	cały kraj
	lubartowski	PIMA EXPORT –IMPORT Marek Piwowar	ul. Leśna 16, 21-136 Firlej	19-04-2010 r.	cały kraj

	Lublin	„Budo-Kompex” Stanisław Ludian	ul. Szafirowa 12/4, 20-573 Lublin	28-04-2010 r.	woj. lubelskie
	Lublin	Usługowy Zakład Remontowo-Budowlany Waldemar Poręba	ul. Żniwna 7, 20-621 Lublin	10-05-2010 r.	cały kraj
	Lublin	„DACH-REM PLUS” Marek Mulak	ul. Niepodległości 2/87, 20-246 Lublin	06-05-2010 r.	cały kraj
	Puławy	Mostostal Puławy S. A.	ul. Budowlanych5, 24-110 Puławy	07-06-2010 r.	cały kraj
	Zamość	WIBROPRESS Janusz Jarski	Kalinowiece 113a, 22-400 Zamość	28-04-2010 r.	cały kraj
	Lublin	„TER-BUD” Kazimierz Galan i Regina Poluchowicz	ul. Choiny 57, 20-816 Lublin	13-05-2010 r.	cały kraj
	Opole Lubelskie	REMAR Renata Pyśkiewicz	ul. Kwiatowa 20a, 24-300 Opole Lubelskie	10-05-2010 r.	cały kraj
	lubelski	„HANDEL-USŁUGI-POŚREDNICTWO” Bogusław Plewik	ul. Kazimierska 33, 24-200 Bełżyce	06-05-2010 r.	cały kraj
	Lublin	KONTAKT Konrad Dzieńkowski	ul. Diamentowa 5, 20-447 Lublin	24-06-2010 r.	cały kraj
	Lublin	PPHU KAN-POL Iwona Łosiewicz	ul. Unicka 4, 20-950 Lublin	27-05-2010 r.	cały kraj
	Opole Lubelskie	Czesław Zieliński	ul. Zajączków 4, 24-300 Opole Lubelskie	12-05-2010 r.	cały kraj
	Puławy	Zakład Dekarsko-Blacharski SYNDACH Zdzisław Toczek	ul. Polna 1/16, 24-100 Puławy	14-06-2010 r.	cały kraj
	Lublin	KAM. DACH USŁ. REM. BUD. Marek Rozwałka	ul. Kawia 4/2, 20-405 Lublin	16-06-2010 r.	cały kraj
	Lublin	BudrexBP Sj. Andrzej Bochenek	ul. Zemborzycka 112b, 20-445 Lublin	21-06-2010 r.	cały kraj
	sandomierski	EURO-DACH Michał Sieradzki	Żurawica 82a	11-06-2010 r.	cały kraj
	chełmski	Jerzy Jeremka	Nowe Chojno II-59, 22-133 Nowe Chojno	28-06-2010 r.	lubelskie
	Lublin	Zakład Projektowo-Budowlany Roman Siodłowski	ul. Pana Balcera 8/124, 20-631 Lublin	11-06-2010 r.	cały kraj
	Puławy	Przedsiębiorstwo Wykonawstwa Remontów i Inwestycji Remzap Sp. z o.o.	ul. Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 13, 24-110 Puławy	30-06-2010 r.	cały kraj
	świdnicki	Zakład Usługowo-Handlowo-Produkcyjny ŚWISTRANS Marek Świśt	Trawniki Kolonia 200, Stróża Kolonia 39	27-07-2010 r.	cały kraj
	Lublin	RAFMEB P.P.H.U. Mariusz Myszak	ul. Gajowa 25, 20-827 Lublin	05-08-2010 r.	cały kraj
	hrubieszowski	GREINBUD Łukasz Bielecki	ul. Hrubieszowska 16b, 22-523 Horodło	24-06-2010 r.	cały kraj

	Biała Podlaska	JETTEL Dariusz Wegrzyniak	ul. Jana Pawła II 139 21-500 Biała Podlaska	16-07-2010 r.	cały kraj
	Lublin	„EKO BLASK" Robert Dziwina	ul. Przyjaźni 5/60, Lublin	16-08-2010 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo Instalacji Przemysłowych INSTAL-LUBLIN S.A.	ul. Lucyny Herc 9, 20-328 Lublin	02-02-2011 r.	cały kraj
	Lublin	FUH NEK S.C. Grzegorz Kopeć, Dariusz Kuzioła	Al. Wincentego Witosa 3, 20-315 Lublin	06-10-2010 r.	cały kraj
	lubelski	SAJDREX Jerzy Sienkiewicz	Ciecierzyn 1c, 21-003 Ciecierzyn	27-07-2010 r.	cały kraj
	Świdnik	Wykonywanie Konstrukcji i Pokryć Dachowych - Zbigniew Dudka	Brzezice 107, 21-050 Piaski	24-08-2010 r.	cały kraj
	lubelski	DREW-DACH Grzegorz Gałat	Borzechów 101, 24-224 Borzechów	12-08-2010 r.	cały kraj
	lubartowski	RECOFASS Mateusz Miciuła	Kolechowice Kolonia 3, 21-110 Ostrów Lubelski	12-08-2010 r.	cały kraj
	biłgorajski	PPHU „REMROOF" Leszek Jendruszko	Różaniec Pierwszy 105a, 23-420 Tarnogród	24-08-2010 r.	cały kraj
	tomaszowski	Przedsiębiorstwo Usługowe „Bro-Bud" Zbigniew Misiewicz	ul. Lwowska 56/34, 22-600 Tomaszów Lubelski	24-08-2010 r.	cały kraj
	lubelski	Ogólnobudowlane Prace Budowlane FENIX Piotr Saran	ul. Prząsniczki 5/ 58, 20-838 Lublin	15-09-2010 r.	cały kraj
	lubelski	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MERPOL Sp. z o. o.	Uniszowice 97A, 21-030 Uniszowice	27-10-2010 r.	cały kraj
	Puławy	Przedsiębiorstwo Pomiarów i Automatyki Pia-Zap Sp. z o.o.	al. Tysiąclecia Państwa polskiego 13, 24-110 Puławy	08-11-2010 r.	cały kraj
	Świdnik	Zakład Remontowo-Budowlany Jarosław Garczyński	ul. Fabryczna 14, Świdnik	27-10-2010 r.	cały kraj
	tomaszowski	INSTALBUD – E. Gałek i Partnerzy Sp. J.	22-680 Lubycza Królewska	02-11-2010 r.	cały kraj
	Świdnik	Usługi Remontowo-Budowlane Waldemar Polański	al.. Armii Krajowej 7/8, 21-040 Świdnik	08-11-2010 r.	caly kraj
	Lublin	TRANS PAP	ul. Droga Męczenników Majdanka, 20-325 Lublin	06-12-2010 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo Robót Komunikacyjnych w Lublinie EXPOL S.A.	ul. Rataja 15 b, 20-270 Lublin	25-11-2010 r.	cały kraj
	Lublin	P. B. "JUR-AND" Jerzy Kościk, Andrzej Wrona	ul. Inżynierska 6, 20-484 Lublin	22-11-2010 r.	cały kraj

	lubelski	ANDRZEJ WITEK CROM - Andrzej Jan Witek	ul. Diamentowa 27C, 20-471 Lublin	06-12-2010 r.	cały kraj
	lubelski	POLINEX Sp. z o.o.	Snopków 112, 21-002 Jastków	16-12-2010 r.	cały kraj
	Lublin	„Gresbud" Grzegorz Kasianiuk	ul. Związkowa 10, 20-148 Lublin	23-12-2010 r.	cały kraj
	Lublin	BIOPOLINEX Sp. z o.o.	ul. Lwowska 4, 20-128 Lublin	16-12-2010 r.	cały kraj
	Zamość	„KONTAKT" – Anna Repeć	ul. Swobodna 14, 22-400 Zamość	04-10-2010 r.	cały kraj
	kraśnicki	Firma „Handlowo – Usługowa" – Piotr Jaśkiewicz	ul. Lubelska 61, 23 - 235 Annopol	02-09-2010 r.	cały kraj
	świdnicki	TOKBUD - Tomasz Karaś	ul. Kruczkowskeigo 42, 21-040 Świdnik	03-01-2011	cały kraj
	hrubieszowski	PHU "KOT&W" s.c.	ul. Józefa Pilsudskiego 37, 22-550 Werbkowice	31-01-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe DOM -BUD s.c.	ul. Krochmalna 4, 20-401 Lublin	19-01-2011 r.	cały kraj
	tomaszowski	„Agro-Bud" Bogdan Kozyra	ul. Długa 28, 22-672 Susiec	03-02-2011 r.	cały kraj
	łęczyński	„JAR – POL" Jarosław Szafranek	Ciechanki 12, 21-013 Puchaczów	05-01-2011 r.	cały kraj
	Zamość	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "AGTEL" Sp. z o. o.	ul. Zagłoby 5, 22-400 Zamość	02-02-2011 r.	cały kraj
	lubelski	ATUT PPUH Ryszard Wójcik	Dominów 81 D, 20-388 Lublin	10-01-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo „HENPOL" Sp. z o. o.	ul. Zimna 9, 20-204 Lublin	08-02-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Zakład Budowlano-Montażowy Energetyki Lublin Andrzej Just & Edmund Grelak	ul. Inżynierska 4 20-484 Lublin	03-02-2011 r.	cały kraj
	zamojski	BUDZAM Sp. z o.o	ul. Kresowa 4, 22-400 Zamość	10-03-2011 r.	cały kraj
	biłgorajski	ASTER – Grzegorz Bździuch	Aleksandrów Drugi 378, 23-408 Aleksandrów	31-01-2011 r.	cały kraj
	Lublin	EKOSOLARIS – Łukasz Grzesiak	Głuszczyzna 27A, 20-388 Lublin	24-03-2011 r.	cały kraj
	chełmski	Usługi budowlane Henryk Psuja	ul. Niepodległości 27, 22-110 Ruda Huta	21-04-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo Remontu i Montażu Urządzeń Energetycznych „Energoserwis" S.A.	ul. Mełgiewska 7/9, 20-952 Lublin	27-04-2011 r.	cały kraj

	Lublin	Lub - Eko -Plus Wiesław Łukasik	ul. Metalurgiczna 17c, 20-234 Lublin	25-05-2011 r.	cały kraj
	bialski	Piotr Zając ALFA STAR	Ortel Królewski Drugi 106, 21-530 Piszczac	23-05-2011 r.	cały kraj
	świdnicki	BNB POLSKA SP. z o.o.	Krzesimów 153, 21-007 Mełgiew	19-05-2011 r.	cały kraj
	janowski	„KRZYŚ-DACH" Krzysztof Najdyhor	ul. Podbora 50, 21-505 Janów Podlaski	06-05-2011 r.	cały kraj
	zamojski	Usługi Ciesielsko-dekarskie Lesław Berdzik	Wólka Hasińska 3, 22-440 Karsnobród	11-05-2011 r.	cały kraj
	Chełm	Usługowy Zakład Blacharsko-Dekarski Adam Dywański	ul. Poleska 14, 22-100 Chełm	11-05-2011 r.	cały kraj
	chełmski	Firma usługowa „AZBEST" Andrzej Góra	Rudka 25a, 22-100 Chełm	11-05-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Stanisław Kuraś Usługowy Zakład Malarsko-Murarski	ul. Zembrzycka 112 c, 20-445 Lublin	11-05-2011 r.	cały kraj
	radzyński	Usługi Remontowo-Budowlane Tadeusz Kulenty	ul. Powstania Styczniowego 42a, 21-300 Radzyń Podlaski	04-05-2011 r.	cały kraj
	Świdnik	BUDEXPOL A. Bukowski, K. Wójcik S.j.	Kalinówka 165, 21-040 Świdnik	12-05-2011 r.	cały kraj
	Puławy	Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „TERMOCHEM" Sp. z o.o.	ul. Ignacego Mościckiego 16, 24-110 Puławy	02-06-2011 r.	cały kraj
	Biłgoraj	Przedsiębiorstwo Usługowo-Budowlane Roman Głowala	ul. Mickiewicza 14, 23-400 Biłgoraj	08-06-2011 r.	cały kraj
	Lublin	PPHU „PAC-BUD" Usługi Remontowo-Budowlane Piotr Pacuła	ul. Długa 53, 20-346 Lublin	09-06-2011 r.	cały kraj
	bialski	Dach-Serwis Sp. z o.o.	ul. Lubelska 52, 21-532 Łomazy	09-06-2011 r.	cały kraj
	łukowski	„Jaś-Dach" Jacek Zadrożny	Kienkówka 31, 21-450 Stoczek Łukowski	04-07-2011 r.	cały kraj
	hrubieszowski	Gminny Zakład Komunalny w Horodle	ul. Hrubieszowska 19, 22-523 Horodło	13-06-2011 r.	województwo lubelskie
	świdnicki	„DARKO" Usługi Budowlane Dariusz Kowalczyk	Klimusin 18, 21-050 Piaski	16-06-2011 r.	cały kraj

	Puławy	Przedsiębiorstwo Budowlano-Remontowe „BUDOPIEC”	ul. Aleja Tysiąclecia P.P. 13, 24-110 Puławy	14-07-2011 r.	cały kraj
	chełmski	PPHU „LESZKOPOL”	Cechówka 38, 22-130 Siedliszcze	20-06-2011 r.	cały kraj
	zamojski	RECYKLING Tadeusz Bondyra	Płońskie 232A, 22-400 Zamość	01-08-2011 r.	cały kraj
	Lubartów	Przedsiębiorstwo MTS S.j. T. Sternik-M. Sternik	ul. Kolejowa 8, 21-100 Lubartów	11-08-2011 r.	cały kraj
	Zamość	Stowarzyszenie na rzecz aktywacji osób bezrobotnych „SOAB”	ul. Leopolda Staffa 32, 22-400 Zamość	22-08-2011 r.	cały kraj
	chełmski	TOPBUD-PLUS Dachy Rudka s.c. Lipczyńscy	Rudka 14c, 22-100 Chełm	23-08-2011 r.	cały kraj
	lubelskie	EMELBUD	ul. Żytnia 14, 24-200 Bełżyce	08-09-2011 r.	cały kraj
	łukowski	NOWBUD J. Nowak, A. Nowak Sp. j.	ul. Łapiguz 110B, 21-400 Łuków	27-09-2011 r.	cały kraj
	bialski	Usługi Budowlane Sławoj Parczewski	Hrud 4, 21-500 Biała Podlaska	28-02-2011 r.	cały kraj
	zamojski	Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe INWEX Sp. z o.o.	Brody Małe ul. Boczna 2,22-460 Szczebrzeszyn	07-04-2011 r.	cały kraj
	Biłgoraj	Firma Wielobranżowa „PROGLEN” Monika Proć-Gleń	Aleja 400-lecia 76, 23-400 Biłgoraj	18-04-2011 r.	cały kraj
	biłgorajski	Kompleksowe Usługi Budowlane MAT-BUD Mateusz Rybak	Hamernia 32A, 23-460 Józefów	21-04-2011 r.	cały kraj
	lubelski	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe RAF-BUD Rafał Kidziński	Jakubowice Konińskie 73 c, 21-003 Ciecierzyn	27-04-2011 r.	cały kraj
	lubelski	OBELISK Usługi Remontowo- Budowlane – Grzegorz Palusiński	ul. Żelazowej Woli 15/12, 20-853 Lublin	21-04-2011 r.	cały kraj
	Lublin	OSTERM Sp. z o.o.	ul. Wertera 3c, 20-713 Lublin	11-04-2011 r.	cały kraj
	lubelski	Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane MKR	Panieńszczyzna 121A, 21-002 Jastków	29-04-2011 r.	cały kraj

	kraśnicki	PPHU „CATARIN” Marcin Giża	ul. Kolejowa 4, 23-200 Kraśnik	05-04-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe EDACH Sp. z o.o.	ul. Zawieprzycka 8F, 20-228 Lublin	30-03-2011 r.	województwo lubelskie
	Lublin	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe POLBUD – Jan Starownik	ul. Zawieprzycka 8F, 20-228 Lublin	30-03-2011 r.	województwo lubelskie
	radzyński	Łysiak Marek Dekarstwo i Blacharstwo Budowlane	ul. Spółdzielczości 5/6, 21-300 Radzyń Podlaski	16-03-2011 r.	cały kraj
	Chełm	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Sp. z o.o.	ul. Podgórze 2, 22-100 Chełm	16-03-2011 r.	cały kraj
	kraśnicki	Prywatne Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „WAGRA”	Wyżlica Kolonia 94, 23-251 Dzierzkowice	16-03-2011 r.	cały kraj
	lubelskie	Zakład Remontowo-Konserwacyjny Sp. z o.o.	ul. Jana Zamoyskiego 51, 22-400 Lublin	16-03-2011 r.	cały kraj
	biłgorajski	PPHU „ZLAM BUILDING” Zbigniew Proć	Aleja 400-lecia 76, 23-400 Biłgoraj	09-03-2011 r.	cały kraj
	lubartowski	Usługi Remontowo – Budowlane S.C. J. Sienkiewicz, H. Urban	ul. Przemysłowa 26, 21-100 Lubartów	07-03-2011 r.	cały kraj
	Puławy	Przedsiębiorstwo Budowlano –Usługowe „CHEMBUD” Sp. z o.o.	Al. 1000-lecia P.P. 13, 24-110 Puławy	07-03-2011 r.	cały kraj
	puławski	DELTA Tomasz Wejman	ul. Kurowskiej 118, 24-130 Końskowola	07-03-2011 r.	cały kraj
	zamojski	„FIRMA” Lipczewski Waldemar	ul. Staffa 36, 22-400 Zamość	03-03-2011 r.	cały kraj
	Puławy	PHU „WEKTRA” Grzegorz Piekarczyk	ul . Lubelska 55, 24-100 Puławy	17-03-2011 r.	cały kraj
	puławski	Jan Jacek Matraszek	Wronów 13A, 24-130 Końskowola	07-02-2011 r.	cały kraj
	biłgorajski	PHU „ERNI” – Kucharski Antoni	ul. Batalionów Chłopskich 5a, 23-400 Biłgoraj	24-01-2011 r.	cały kraj
	bialski	”Dach Styl” Handel i Usługi - Cezary Wasiluk	ul. Żytnia 7 21-560 Międzyrzec Podlaski	04-05-2011 r.	cały kraj

	Świdnik	„MARBUD” Marek Pytka	ul. Kosynierów 7/29, 21-040 Świdnik	20-05-2011 r.	cały kraj
	tomaszowski	DACH SYSTEM Waldemar Łach	Nowiny 29, 22-672 Susiec	16-03-2011 r.	cały kraj
	opolski	ADGAZ Sp.j. Joanna Zaręba-Kotowska, Dorota Zaręba	Kolczyn 80G, 24-340 Józefów nad Wisłą	02-03-2011	cały kraj
	Lublin	Agencja Handlowo-Usługowa „ZBIG” Zbigniew Rybaczek	ul. Eugeniusza Romera 18/1, 20-487 Lublin	19-12-2011 r.	cały kraj
	włodawski	Zakład Usługowo-Produkcyjno-Handlowy	ul. Konwaliowa 7, 22-235 Hańsk Pierwszy	25-11-2011 r.	cały kraj
	zamojski	Katarzyna Kulik – Zakład Gospodarki Odpadami „OPAL”	Siatniec 114, 22-400 Zamość	15-11-2011 r.	cały kraj
	Lublin	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „GREM” Glonek Spółka Jawna	ul. Turystyczna 44, 20-207 Lublin	03-10-2011 r.	cały kraj
	łukowski	Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowo - Ławecki Sylwester	Rola 79, 21-400 Łuków	06-10-2011 r.	cały kraj
	lubelski	DEKER Damian Giza	Łączki-Pawłówek 22, 24-224 Borzechów	09-01-2012 r.	cały kraj
	Lublin	P.I.B. IZOLTECH Bis Kuźniarz Sp. J.	ul. Szmaragdowa 14/40, 20-570 Lublin	24-01-2012 r.	cały kraj
	łukowski	Firma Handlowo-Budowlana „ELBUD”	ul. Wiatraki 1, 21-400 Łuków	04-01-2012 r.	powiat łukowski
	łukowski	Kucharski i spółka przedsiębiorstwo robót inżynieryjnych i drogowych „DROGBUD” Sp. j.	ul. Gen. Kleberga 63, 21-400 Łuków	05-01-2012 r.	powiat łukowski
	łukowski	Zakład Robót Brukarskich „Polbruk” – Waldemar Jan Kiryło	Świdry 90, 21-400 Łuków	09-01-2012 r.	powiat łukowski
	łukowski	Przedsiębiorstwo Ogólnobudowlane „Ekobud – Serwis” S. z o.o.	ul. Żelechowska 70, 21-400 Łuków	09-01-2012 r.	powiat łukowski
	bialski	P.H.U. KRUSZYNEX Stanisław Woś	ul. Nowa 1, Konstantynów	17-04-2012 r.	cały kraj
	włodawski	Janusz Gnida Zakład Usług	Marianka 29, 22-244 Stary Brus	10-05-2012 r.	województwo lubelskie

	Biłgoraj	Firma Handlowo-Usługowa TRANS-KOP Rafał Dzido	ul. 11 Listopada 45, 23-400 Biłgoraj	11-05-2012 r.	cały kraj
	Chełm	Przedsiębiorstwo Usług Mieszkaniowych Sp. z o.o.	ul. Bieławin 9, 22-100 Chełm	13-04-2012 r.	województwo lubelskie
	chełmski	Usługi Ciesielsko-Dekarskie Uhruski Krzysztof	ul. Zielona 30, 22-107 Sawin	03-04-2012 r.	cały kraj
	Lublin	Lubelskie Przedsiębiorstwo Budowlane	ul. Budowlana 1, 20-469 Lublin	11-04-2012 r.	cały kraj
	tomaszowski	DAN-MAR Daniel Wiśniewski	Łaszczówka, ul. Tomaszowska 39, 22-600 Tomaszów Lubelski	28-03-2012 r.	cały kraj
	łukowski	F.H.U. „TAMEX" Jakub Kożuchowski	Szczygły Górne 6, 21-400 Łuków	03-04-2012 r.	cały kraj
	puławski	Tomasz Tadeusz Kręgiel	Zarzeka 87, 24-160 Wąwolnica	28-02-2012 r.	cały kraj
	Chełm	Usługowy Zakład Blacharsko-Dekarski Tomasz Dywański	ul. Ceramiczna 53, 22-100 Chełm	22-02-2012 r.	cały kraj
	tomaszowski	Usługi Ciesielsko-Dekarskie Grzegorz Mazur	Wólka Husińska 117A, 22-400 Krasnobród	27-02-2012 r.	cały kraj
	Puławy	„RADBUD-BIS" Zenon Radowiecki	ul. Dąbrowskiego 10, 24-100 Puławy	28-02-2012 r.	cały kraj
	lubelski	AZBEST-DACH Grygiel Agnieszka, Ircha Paweł, Firlej Robert s.c.	Piotrowice Wielkie 90, 21-080 Garbów	20-02-2012 r.	cały kraj
	Biała Podlaska	DACH-SYSTEM Szymaniak Paweł	ul. Górna 75A, 21-500 Biała Podlaska	07-02-2012 r.	cały kraj
	bialski	AS DACH Szepeta Andrzej	ul. Wierzchowska 8, 21-532 Łomazy	06-03-2012 r.	cały kraj
	bialski	DACH-SYSTEM Piotr Lichwirowicz vel Olichwierowicz	ul. Małobrzeska 48, 21-532 Łomazy	06-03-2012 r.	cały kraj
	Krasnystaw	P.H.U. „ETERNIA" Radosław Piotr Kotarski	ul. Piłsudskiego 36/5 22-300 Krasnystaw	30-01-2012 r.	cały kraj
	Kraśnik	Harem Zakład Budowlano-Handlowo-Transportowy Adamczyk Rafał	ul. Ks. Zielińskiego 4/11, 23-210 Kraśnik	26-01-2012 r.	cały kraj

	Chełm	Zakład Remontowo-Budowlany i Stolarski	al. I Armii Wojska Polskiego 33/21, 21-100 Chełm	16-07-2012 r.	cały kraj
	rycki	DGE DACH Sowa Daniel	Łagodne 6/4, 08-550 Kłoczew	03-07-2012 r.	cały kraj
	zamojski	PERFEKT DACHY Sławomir Gębala	Zawada 2D, 22-400 Zamość	02-072012 r.	cały kraj
	Świdnik	Lubelska Agencja Ochrony Środowiska S.A.	21-045 Świdnik, ul. Kuźnicza 15	26-06-2012 r.	cały kraj
	krasnostawski	Rafał Lewandowski AMELDACH	ul. Lubelska 137, 22-375 Izbica	11-06-2012 r.	cały kraj
	łukowski	ELTRANS Elżbieta Woroniecka	Anonin 74, 21-421 Tuchowicz	11-05-2012 r.	cały kraj
	radzyński	„RAD-BUD" Radosław Sochal	Skoki 57, 21-306 Czemierniki	14-05-2012 r.	cały kraj
	bialski	Dach Styl Handel i Usługi Marcin Lipnicki	ul. Balladyny 8/37, 21-560 Międzyrzec	25-05-2012 r.	cały kraj
	chełmski	Gminny Zakład Obsługi Sp. z o.o.	kol. Okopy, 22-175 Dorohusk	25-05-2012 r.	cały kraj

6.1. Wdrożenie planu

Niniejszy „Program…" usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kodeń ma być przyjęty przez Radę Gminy w formie uchwały.
„Program…" usuwania wyrobów zawierających azbest musi zostać poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ewentualne odstąpienie od przeprowadzenia oceny może nastąpić w uzgodnieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska na podstawie art. 48 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Wójt Gminy pozostaje koordynatorem programu ze względu na jego wielopłaszczyznowe funkcje i koszty realizacji.

Działalność merytoryczną związaną z realizacją programu wykonuje w gminie dział odpowiedzialny za ochronę środowiska. Tutaj skupiają się informacje niezbędne do podejmowania prawidłowych i ekonomicznie uzasadnionych decyzji napływające od:

Właścicieli budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi
Firm współpracujących przy utylizacji wyrobów z azbestem
Mediów lokalnych, organizacji i szkół aktywnych w procesie edukacji społeczeństwa
Funduszów celowych i sponsorów udzielających dotacji
Jednostek współpracujących, naukowych, badawczych i laboratorium.

Wdrożenie programu przebiega zgodnie z zasadami:
• zasada odpowiedzialności za wdrożenie planu – tj. wybór osoby lub jednostki odpowiedzialnej za realizację planu;
• zasada spójności z gminnym programem OŚ i planem odpadowym oraz wojewódzkim programem usuwania azbestu
• zasada uaktualniania planu,
• zasada współpracy w realizacji planu z organami wyższego szczebla
• zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu do informacji bezpośrednich uczestników realizacji planu.

6.2 Sposób monitoringu i oceny wdrażania planu

Główną funkcję w proponowanym systemie monitoringu pełni Urząd Marszałkowski.

Monitoring na szczeblu krajowym stanowi:
- „ Krajowa Baza Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest" Tutaj gmina ma swoje miejsce w komputerowej bazie danych, które na bieżąco powinno być uzupełniane i aktualizowane. Wykonana inwentaryzacja wyrobów z azbestem powinna być tu wpisana. Następnie po utylizacji odpadów z azbestem posesje oczyszczone z azbestu należy z bazy wykreślić. W ten sposób koordynator krajowy posiada dane o postępie prac związanych z usunięciem z terenu gminy wyrobów z azbestem.

Monitoring na szczeblu wojewódzkim stanowi:
- coroczna informacja o rodzaju, ilości i miejscach występowania odpadów zawierających azbest przedkładana wojewodzie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.
Informacja sporządzana jest przez Gminę zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. *w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz.U.2002.175.1439).
- działalność kontrolna WIOŚ w sprawach dotyczących azbestu
- kontrole NIK z realizacji ustaw i rozporządzeń o tematyce azbestowej.

Monitoring na szczeblu gminnym stanowi:
- przyjmowanie przez Radę Gminy corocznych sprawozdań z wykonania programu
- kontrola efektów wydatkowania gminnych funduszy na wywóz azbestu z terenu gminy

Sprawozdanie roczne monitoringu powinno opierać się na analizie wskaźników określających zmiany ilości wyrobów zawierających azbest, oraz ilość wydatkowanych funduszy na realizację
„Programu usuwania wyrobów zawierających azbestu z terenu gminy Kodeń "

Tabela nr 4 **MONITORING – WSKAŹNIKI**

L.p.	Wskaźnik	**Jednostka**	**2012**	**2013**
1	Ilość wyrobów z azbestem – inwentaryzacja na początek roku	m^2	334622	
2	Ilość wyrobów z azbestem – inwentaryzacja na koniec roku	m^2		
3	Powierzchnia zdjętego eternitu	m^2		
4	Powierzchnia wywiezionego eternitu	m^2		
5	Koszt utylizacji azbestu – fundusze własne gminy	zł		
6	Koszt utylizacji azbestu – fundusze europejskie	zł		

„Program" powinien być realizowany zgodnie z przyjętym harmonogramem działań, ma być dokumentem, zmieniającym się w czasie do 2032 roku, aktualizowanym w zależności od możliwości finansowych i od warunków technicznych jego realizacji.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właściciela obiektów i urządzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy finansowej , spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przyczyni się to do uściślenia wiedzy inwentaryzacyjnej, precyzyjnego planowania niezbędnych środków i skuteczniejszej eliminacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Kodeń

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 – Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.
Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.
Załącznik nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.
Załącznik nr 4 - Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.
Załącznik nr 5 - Wzór " Karty Ewidencji Odpadu".
Załącznik nr 6 - Wzór " Karty Przekazania Odpadu".
Załącznik nr 7 - Druk zgłoszenia robót budowlanych do Wydz. Architektury w Starostwie

SPIS TABEL

TABELA NR 1. - Inwentaryzacja PŁYTY AZBESTOWO-CEMENTOWE (m^2) str.28
Dane na dzień: 01.03.2012r..

TABELA NR 2. - Harmonogram realizacji str.33
"Planu usuwania wyrobów zawierających azbest" w latach 2009-2032

TABELA NR 3 . MONITORING – WSKAŹNIKI str.44

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie gminy Kodeń w powiecie bialskim str. 4

Ryc. 2. Rozkład graficzny ilości odpadów zawierających azbest w gminie str.31

Ryc. 3. Mapa zagrożeń azbestem w gminie str.32

Lista- Firmy uprawnione do pracy z azbestem w powiecie bialskim str.38

Załącznik nr 1

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

Rodzaj zabudowy[1)]: .....

Numer działki ewidencyjnej[2)]: .....

Numer obrębu ewidencyjnego[2)]: .....

Nazwa, rodzaj wyrobu[3)]: .....

Ilość wyrobów[4)]: .....

Data sporządzenia poprzedniej oceny[5)]:

Grupa/	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	**Sposób zastosowania azbestu**		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m^3)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	**Struktura powierzchni wyrobu z azbestem**		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	**Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem**		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	**Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń**		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

1	2	3	4
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	**Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej**		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
	SUMA PUNKTÓW		
	STOPIEŃ PILNOŚCI		

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:
Stopień pilności I od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie
Stopień pilności II od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
Stopień pilności III do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

Właściciel/Zarządca
(podpis)

Oceniający
(nazwisko i imię)

(miejscowość, data)

(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

— płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
— płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
— rury i złącza azbestowo-cementowe,
— izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
— wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
— przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
— szczeliwa azbestowe,
— taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
— wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
— papier, tektura,
— inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m^2, m^3, mb).
5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena".

Załącznik nr 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST[1)]

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres[2)]:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest - imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy[3)]: .....
4. Numer działki ewidencyjnej[4)]: .....
5. Numer obrębu ewidencyjnego[4)]: .....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu[5)]: .....
.....
7. Ilość posiadanych wyrobów[6)]: .....
8. Stopień pilności[7)]: .....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów[8)]:

a) nazwa i numer dokumentu: .....
b) data ostatniej aktualizacji: .....

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów: .....
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia[6)]:
.....

.....
(podpis)

data .....

---

1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m^2, m^3, m.b., km).

7) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 3

Informacja o wyrobach zawierających azbest, [1)]
których wykorzystywanie zostało zakończone

1. Miejsce, adres.....
   .....
2. Właściciel, zarządca *.....
   a) osoba prawna – nazwa, adres.....
   b) osoba fizyczna – nazwisko, imię, adres.....
   .....
3. Tytuł własności .....
4. Nazwa, rodzaj wyrobu[2)] .....
5. Ilość (m^2, tony)[3)] .....
6. Rok zaprzestania wykorzystania wyrobów.....
7. Planowane usunięcie wyrobów.....
   a) sposób ....
   b) przez kogo .....
   a) termin .....
8. Inne, istotne informacje[4)] .....

Data ....
Podpis

Wyjaśnienia:

*- niepotrzebne skreślić

[1)] Za wyrób zawierający azbest, uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1% azbestu.

[2)] Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następująca klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- inne wyroby zwierające azbest, oddzielnie niewymienione.

[3)] Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

[4)] Np. informacje o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik nr 4

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

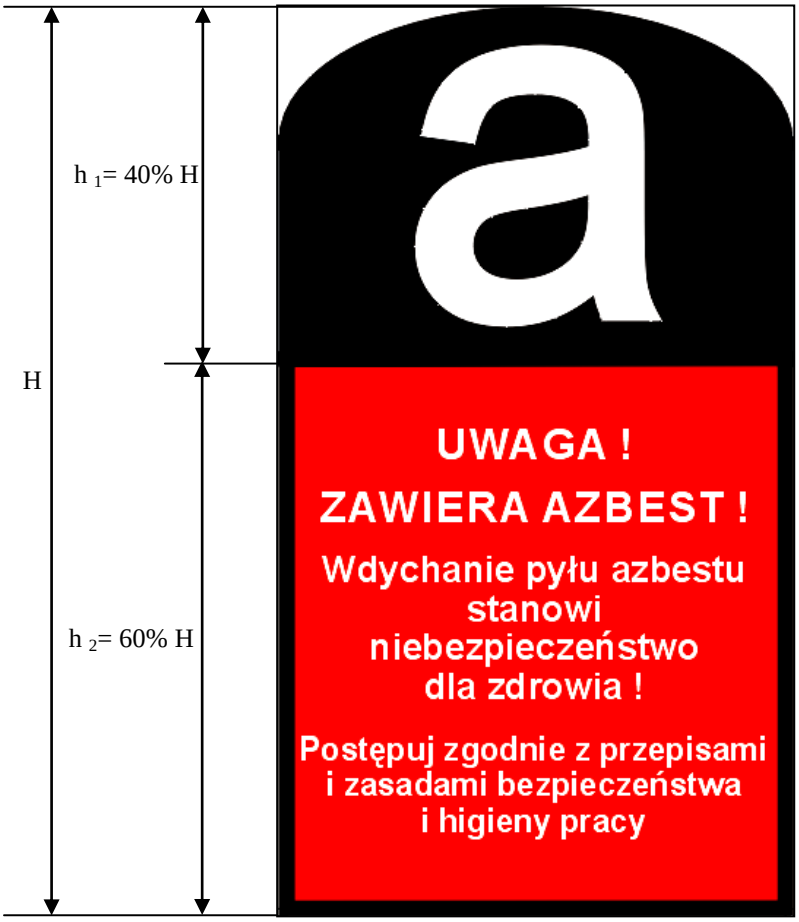

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokość (H) i 2,5 cm szerokość,

b) oznakowanie powinno się składać z dwóch części:
części górnej (h_1 = 40% H) zawierającej literę „a" w białym kolorze na czarnym tle,
części dolnej (h_2 =60% H), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,

c) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski".

Załącznik nr 5

Wzór " Karty Ewidencji Odpadu"

KARTA EWIDENCJI ODPADU	Nr karty	Rok ewidencji
Kod odpadu		
Rodzaj odpadu		
Procentowa zawartość azbestu w odpadzie [a]		
Posiadacz odpadów [b]	Adres [c]	
Nr REGON	Telefon/fax	
Działalność w zakresie [d] ☐ W ☐ Zb ☐ Tr ☐ Od ☐ Un		

Miesiąc	Masa wytworzo-Nych odpadów [Mg] [e]	Masa przyję-tych odpadów [Mg] [e]	Nr karty przeka-zania odpadu	Gospodarowanie odpadami					Podpis osoby sporzą-dzają-cej
				We własnym zakresie			Odpady przeka-zane innemu posiadaczowi odpadów		
				Masa [Mg] [e]	Metoda odzysku R [f]	Metoda unieszkodliwiania D [g]	Masa [Mg]	Nr karty przekazania odpadu	

[a] Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania azbestu.
[b] Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza odpadów.
[c] Adres zamieszkania lub siedziba posiadacza odpadów.
[d] Zaznaczyć symbolem X odpowiednią odpowiedź: W – wytwarzanie odpadów, Zb – zbieranie odpadów, Tr – transport odpadów, Od – odzysk odpadów, Un – unieszkodliwianie odpadów.
[e] Z dokładnością do 1 miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne, do 3 miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
[f] Symbole R określają działania polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji lub materiałów, lub energii, wraz z ich wykorzystaniem według załącznika nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach.
[g] Symbole D określają procesy unieszkodliwiania według załącznika nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach.

Załącznik nr 6

Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU	Nr karty	Rok ewidencji
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad [a]	Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad [a)]	
Adres [b]	Adres [b]	
Telefon/fax	Telefon/fax	
Nr REGON	Nr REGON	
Kod odpadu	Rodzaj odpadu	
Potwierdzam przekazanie odpadu Data, pieczęć i podpis	Potwierdzam przyjęcie odpadu Data, pieczęć i podpis	
Data/miesiąc [c]	Masa przekazanych odpadów [Mg][d]	Numer rejestracyjny pojazdu, Przyczepy lub naczepy [e]

[a] Imię i nazwisko lub nazwa posiadacza odpadów.
[b] Adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
[c] Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego temu samemu posiadaczowi odpadów.
[d] Z dokładnością do 1 miejsca po przecinku dla odpadów innych niebezpieczne do 3 miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
[e] Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

Załącznik nr 7

Terespol .....

AB.T.6743.

ZGŁOSZENIE
BUDOWY* - ROBÓT BUDOWLANYCH* - ROZBIÓRKI*

1. Imię i nazwisko inwestora .....

2. Adres inwestora .....

3. Adres inwestycji .....

4. Nr ewid. działki/ek .....

5. Rodzaj inwestycji .....
.....

6. Zakres i sposób wykonywania robót, warunki lokalizacyjne :
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7.Planowany termin rozpoczęcia robót:.....

<u>Załączniki :</u>
.....
.....
....
/podpis inwestora/

Pouczenie:
Do wykonania robót budowlanych można przystąpić, jeżeli w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia właściwy organ nie wniesie, w drodze decyzji, sprzeciwu i nie później niż po upływie 2 lat od określonego w zgłoszeniu terminu ich rozpoczęcia (art.30 ust.5 Prawa budowlanego).

Adnotacje urzędu:

data..... .....
(podpis osoby akceptującej zgłoszenie)

---

* niepotrzebne skreślić

Oświadczenie

o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane

Ja, niżej podpisany (a)[1)].....

(imię i nazwisko osoby ubiegającej się o wydanie pozwolenia na budowę albo osoby umocowanej do ziożenia oświadczenia w imieniu osoby prawnej ubiegającej się o wydanie pozwolenia na budowę)

legitymujący (a) się .....

(numer dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość i organ wvdający)

urodzony (a) ..... w .....

(data) *(miejscowość)*

zamieszkały (a).....

(dokładny adres)

Ja, niżej podpisany (a)[1)].....

(imię i nazwisko osoby ubiegającej się o wydanie pozwolenia na budowę albo osoby umocowanej do ziożenia oświadczenia w imieniu osoby prawnej ubiegającej się o wydanie pozwolenia na budowę)

legitymujący(a)się.....

(numer dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość i organ wydający)

urodzony (a)..... w .....

(data) *(miejscowość)*

zamieszkały (a) .....

(dokładny adres)

po zapoznaniu się z art. 32 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo Budowlane (tj. Dz.U. z 2006r. Nr 156, póz. 1118 ze zm.) oświadczam, że posiadam prawo do dysponowania nieruchomością oznaczoną w ewidencji gruntów i budynków jako

działka(i) nr .....

w obrębie ewidencyjnym.....

w jednostce ewidencyjnej .....

na cele budowlane, wynikające z tytułu:

1) własności,
2) współwłasności.....

(wskazać współwłaścicieli — imię nazwisko lub nazwa oraz adres)

oraz zgodę wszystkich współwłaścicieli na wykonanie robót budowlanych objętych wnioskiem o pozwolenie na budowę z dnia .....

3) użytkowania wieczystego[2)] .....

4) trwałego zarządu[2'] .....

5) ograniczonego prawa rzeczowego[2']

6) stosunku zobowiązaniowego, przewidującego uprawnienie do wykonywania robót i obiektów budowlanych[2'] .....

(wskazać właściciela nieruchomości - imię nazwisko lub nazwa oraz adres)

wynikające z następujących dokumentów potwierdzających powyższe prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane .....

(wskazać dokument, z którego wynika tytuł do dysponowania nieruchomością na cele budowlane)

7) inne.....

Dotyczy wyłącznie osób posiadających pełnomocnictwo do reprezentowania osób prawnych:

Oświadczam, że posiadam pełnomocnictwo z dnia .....do reprezentowania osoby prawnej .....

(nazwa i adres osoby prawnej)

upoważniające mnie do złożenia oświadczenia o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane w imieniu osoby prawnej. Pełnomocnictwo przedstawiam w załączeniu.

Świadomy odpowiedzialności karnej za podanie w niniejszym oświadczeniu nieprawdy, zgodnie z art. 233 Kodeksu karnego, potwierdzam własnoręcznym podpisem prawdziwość danych, zamieszczonych powyżej.

…….

……

……

(miejscowość, dala)

(podpis(y))

[1)] Jeżeli oświadczenie składa więcej niż jedna osoba, należy wpisać wszystkie osoby składające oświadczenie oraz ich dane.

[2)] Należy wskazać właściciela nieruchomości.